

HYPO ALPE-ADRIA-BANK AD, PODGORICA
Finansijski iskazi
31. decembar 2015. godine
i Izvještaj nezavisnog revizora

KPMG d.o.o. Podgorica
Svetlane Kane Radević 3
81000 Podgorica
Montenegro

Tel./Fax: +382 (0)20 20 14 80
www.kpmg.com/me

AKCIONARIMA

HYPO ALPE-ADRIA-BANK AD, PODGORICA

Izveštaj nezavisnog revizora

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembra 2015. godine, bilansa uspjeha, iskaza o promjenama na kapitalu i iskaza o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori, i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, i za uspostavljanje takvih internih kontrola za koje se smatra da su relevantne za pripremu finansijskih iskaza, koji ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevjere ili zbog grešaka u radu.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtijevaju da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da steknemo razumni nivo uvjerenja da finansijski iskazi ne sadrže materijalno značajne greške.

Revizija obuhvata obavljanje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim iskazima. Izbor procedura zavisi od naše procjene, uključujući i procjenu rizika od materijalno značajnih grešaka u finansijskim iskazima nastalih bilo zbog pronevjere ili grešaka u radu. U procjeni rizika uzimamo u obzir interne kontrole, koje su relevantne za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih iskaza, sa ciljem kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura, ali ne i za svrhe izražavanja mišljenja o efektivnosti primijenjenih internih kontrola. Takođe, revizija obuhvata i ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i opravdanosti značajnih procjenjivanja, koje je rukovodstvo izvršilo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i pružaju osnov za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju finansijsko stanje Banke na dan 31. decembar 2015. godine, poslovni rezultat i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan i sastavljeni su u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori, i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Podgorica, 18. maj 2016. godine

KPMG d.o.o. Podgorica

Branko Vojnović
Ovlašćeni revizor

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA

BILANS USPJEHA U PERIODU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2015. GODINE

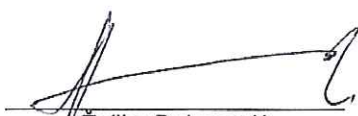
(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

(u 000 EUR)	Napomene	2015	2014
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1, 6a	11.434	13.354
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.1, 6b	(4.523)	(5.790)
Neto prihodi od kamata		6.911	7.564
Troškovi obezvrjedjenja	3.5, 3.7, 7	(10.494)	(1.416)
Troškovi rezervisanja	3.5, 7	(10.351)	(15)
Prihodi od naknada i provizija	3.1, 8a	2.932	2.482
Rashodi naknada i provizija	3.1, 8b	(1.337)	(1.195)
Neto prihodi od naknada		1.595	1.287
Neto dobiti od investicionih HOV	3.5, 9	39	51
Neto dobiti od kursnih razlika	3.2, 10	101	110
Troškovi zaposlenih	3.9, 11a	(4.093)	(4.106)
Opšti i administrativni troškovi	11b	(5.219)	(3.649)
Troškovi amortizacije	3.6, 11c	(494)	(435)
Ostali rashodi	12b	(383)	(494)
Ostali prihodi	12a	734	416
GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		(21.654)	(687)
Porez na dobit	3.3, 13	-	(1.254)
NETO GUBITAK		(21.654)	(1.941)

Podgorica, 18. maj 2016. godine

Christoph Schoen
Glavni izvršni direktor

Željko Đukanović
Izvršni direktor za poslove
upravljanja rizicima i poslove
podrške poslovanju

Branko Zogović
Direktor Odjeljenja za
računovodstvo i izvještavanje

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA
 BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2015. GODINE
 (svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

Stanje na dan 31 decembra

(u 000 EUR)	Napomene	2015	2014
AKTIVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.4, 14	42.457	38.041
Kredit i potraživanja od banaka	3.5, 15	18.181	11.917
Kredit i potraživanja od klijenata	3.5, 16	147.807	167.732
Sredstva namijenjena prodaji	19b	8.160	-
Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	3.5, 14	6.227	2.759
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.6, 17	1.372	1.484
Nematerijalna sredstva	3.6, 18	194	259
Tekuća poreska sredstva		70	-
Ostala finansijska potraživanja	19a	1.039	714
Ostala poslovna potraživanja	19b, 19c, 19d	512	11.947
Ukupna sredstva		226.019	234.853
PASIVA			
Obaveze			
Depoziti klijenata	20	128.408	122.328
Pozajmljena sredstva od banaka	3.8, 21a	44.188	47.880
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	3.8, 21b	13.331	16.493
Rezerve	3.5, 3.9, 22	7.239	165
Ostale obaveze	23	2.056	2.636
Ukupne obaveze		195.222	189.502
Kapital			
Akcijski kapital	3.11, 24	124.100	117.000
Gubitak iz prethodnih godina		(82.349)	(80.408)
Gubitak tekuće godine		(21.654)	(1.941)
Ostale rezerve		10.700	10.700
Ukupan kapital		30.797	45.351
Ukupno pasiva		226.019	234.853
VANBILANSNA EVIDENCIJA	25	339.164	326.866

Podgorica, 18. maj 2016. godine

Christoph Schoen
 Glavni izvršni direktor

Željko Đukanović
 Izvršni direktor za poslove
 upravljanja rizicima i poslove
 podrške poslovanju

Branko Zogović
 Direktor Odjeljenja za
 računovodstvo i izvještavanje

(u 000 EUR)

TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI

Godina završena 31. decembra

	2015.	2014.
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	11.439	13.650
Odlivi po osnovu kamata i slični prihodi	(4.978)	(5.918)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	2.610	2.309
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(1.338)	(1.195)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(10.433)	(8.484)
Povećanje/smanjenje kredita i ostale aktive	9.923	11.991
Prilivi/odlivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	6.682	13.077
Plaćeni porezi	(297)	(1.845)
Ostali prilivi	631	386
Neto prilivi/odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	14.239	23.971
GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Kupovina nekretnina i opreme	(487)	(234)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(7)	(115)
Državni zapisi	(3.429)	(643)
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(3.923)	(992)
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Povećanje pozajmljenih sredstava	(6.838)	(15.653)
Emisija običnih akcija	7.100	
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	262	(15.653)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	101	110
Neto povećanje/smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	10.679	7.436
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	49.958	42.522
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	60.637	49.958

	<u>Akcijski kapital</u>	<u>Emisione premije</u>	<u>Ostale rezerve</u>	<u>Nerasporedjena dobit / (Akumulirani gubitak)</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje, 01. januar 2014. godine	117.000	-	10.700	(80.408)	47.292
Gubitak tekuće godine	-	-	-	(1.941)	(1.941)
Stanje, 31. decembar 2014. godine	<u>117.000</u>	<u>-</u>	<u>10.700</u>	<u>(82.349)</u>	<u>45.351</u>
Stanje, 31. decembar 2014. godine	<u>117.000</u>	<u>-</u>	<u>10.700</u>	<u>(82.349)</u>	<u>45.351</u>
Emisija akcija	7.100	-	-	-	7.100
Gubitak tekuće godine	-	-	-	(21.654)	(21.654)
Stanje, 31. decembar 2015. godine	<u>124.100</u>	<u>-</u>	<u>10.700</u>	<u>(104.003)</u>	<u>30.797</u>

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu "Banka") osnovana je 6. decembra 2005. godine, Ugovorom o osnivanju banke, od strane Hypo Alpe-Adria-Bank International AG (sa 99% učešća u vlasništvu Banke) i Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o. Podgorica kao akcionarsko društvo na neodređeno vrijeme, radi obavljanja bankarskih poslova.

Centralna banka Crne Gore je 29. decembra 2005. godine izdala odobrenje za rad Banke Rješenjem br. 0101-377/17-6. U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Banka je dana 21. februara 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0215615/001.

Aktivnost Banke uključuje kreditne, depozitne i garancijske poslove, kao i poslove unutrašnjeg platnog prometa i poslove platnog prometa sa inostranstvom, depo poslove, usluge čuvanja u sefovima, izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata (kreditne kartice).

Sjedište Banke je u Podgorici, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 143.

Na dan 31. decembra 2015. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici i ekspoziture u Podgorici, Herceg Novom, Ulcinju, Bijelom Polju, Nikšiću, Baru, Pljevljima, Kotoru i Budvi.

Na dan 31. decembra 2015. godine Banka ima 198 zaposlena radnika (31. decembra 2014. godine: 196).

Banka je članica Hypo Group Alpe Adria, sa Hypo Group Alpe Adria AG, Klagenfurt, Austrija kao matičnom bankom.

Ovi finansijski iskazi za 2015. godinu su odobreni od strane Uprave Banke dana 31.mart 2016. godine.

Članovi Odbora direktora Banke, na dan 31. decembra 2015. godine, su:

Ime i prezime	Privredno društvo	Funkcija
Johannes Proksch	Hypo Group Alpe Adria AG	Predsjednik Odbora direktora
Zoran Vojnović	Hypo Group Alpe Adria AG	Zamjenik Predsjednika Odbora direktora
Henning Giesecke	Hypo Group Alpe Adria AG	Član odbora direktora
Neven Rajić	Hypo Group Alpe Adria AG	Član odbora direktora
Dieter Andreas Starc	Hypo Group Alpe Adria AG	Član odbora direktora

Članovi Odbora za reviziju, na dan 31. decembra 2015. godine, su:

Ime i prezime	Privredno društvo	Funkcija
Milan Kojić	Hypo Group Alpe Adria	Predsjednik
Monika Kopp-Gotownik	Hypo Group Alpe Adria	Član
Branko Zogović	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član

Članovi Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), na dan 31. decembra 2015. godine, su:

Ime i prezime	Privredno društvo	Funkcija
Christoph Schoen	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Željko Đukanović	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Mirko Otašević	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Marija Barjaktarović	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Miloš Miketić	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Milena Bevenja	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Branko Zogović	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Aleksandar Borozan	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član

Na dan 31. decembra 2015. godine, Glavni izvršni direktor Hypo Alpe-Adria-Bank A.D, Podgorica, je gospodin Christoph Schoen.

Na dan 31. decembra 2015. godine, direktor Službe interne revizije Hypo Alpe-Adria-Bank A.D, Podgorica, je gospodin Damir Krnić.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA

Osnovne računovodstvene politike primijenjene za sastavljanje ovih utvrđenih finansijskih iskaza navedene su u daljem tekstu. Ove politike su dosljedno primijenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

2.1. Osnova za sastavljanje finansijskih iskaza

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG” br. 69/2005, 80/2008 i 32/2011), Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/2008, 44/2010 i 40/2011) i ostalim podzakonskim aktima.

Priloženi finansijski iskazi pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka ("Sl. list CG", br. 15/2012 i 18/2013).

Sastavljanje finansijskih iskaza zahtijeva primjenu izvjesnih ključnih računovodstvenih procjena. Ono, takođe, zahtijeva da rukovodstvo koristi svoje prosuđivanje u primjeni računovodstvenih politika Banke. Oblasti koje zahtijevaju prosuđivanje većeg stepena ili veće složenosti, odnosno oblasti u kojima pretpostavke i procjene imaju materijalni značaj na finansijske iskaze objelodanjeni su u Napomeni 4.

2.2 Zvanična valuta izvještavanja

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Banke je Euro (EUR). Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama eura.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)

2.3. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza i najvećim dijelom se odnose na: procjene iznosa ispravke vrijednosti po kreditima i kamatama, ispravke vrijednosti za depozite kod drugih banaka, ispravke vrijednosti za trajne uloge i vanbilansne stavke. Stvarna vrijednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrijednosti koja je procijenjena na ovaj način.

2.4. Koncept nastavka poslovanja

Finansijski iskazi Banke za 2015. godinu sastavljeni su u skladu sa konceptom nastavka poslovanja.

Dana 22. decembra 2014. godine, Advent International i Evropska banka za Obnovu i Razvoj su potpisali ugovor o preuzimanju Hypo Group Alpe Adria AG.

Odluka o novom vlasniku je doneta u skladu sa rezolucijom Evropske Komisije donetom u septembru 2013. godine. Zatvaranje prodajne transakcije bio je predmet odobrenja od strane Evropske Komisije i nadležnih organa, kao i ispunjenja brojnih dodatnih uslova. Transakcija prodaje je okončana u junu 2015. godine.

Do kraja marta 2014. godine, većinski vlasnik Banke je bila Hypo Alpe-Adria-Bank International AG Klagenfurt.

Dana 27. marta 2014. godine u Centralnom registru Privrednog suda Crne Gore izvršen je prenos akcija izdavaoca Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Podgorica sa računa društva Hypo Alpe-Adria-Bank International AG Klagenfurt na račun sticaoca Hypo SEE Holding AG Klagenfurt, matični broj FN 350921, Alpen-Adria-Platz 1, Klagenfurt, kao rezultat restrukturiranja Hypo Alpe-Adria-Bank International AG Klagenfurt, is koje se izdvojilo društvo Hypo SEE Holding AG.

U Hypo SEE Holding AG unešene su akcije svih banaka u jogoistočnoj evropi koje su bile na spisku za prodaju, dok je dana 30. oktobra 2014. godine Hypo SEE Holding AG promenio je naziv u Hypo Group Alpe Adria AG (u daljem tekstu "HGAA").

Hypo Alpe-Adria-Bank International AG ostao je vlasnik drugih društava iz holdinga, koji nisu bili na spisku za prodaju, a kasnije je promijenio naziv u Heta Asset Resolution AG.

Ugovor o kupoprodaji i prenosu akcija zaključen je dana 22.12.2014. godine između Al Lake (Luxembourg) S.a r.l., kao kupca, i HETA ASSET RESOLUTION AG (nekadašnji: HYPO ALPE-ADRIA-BANK INTERNATIONAL AG), kao Prodavca, a na osnovu ovlaštenja za raspolaganje datog od strane FIMBAG holding društvo za bankarska sredstva, osnovano u skladu sa austrijskim Zakonom o stabilnosti finansijskog tržišta.

Sva prava i obaveze presle su na novog vlasnika počev od 17.07.2015. godine, koji je određen kao datum presjeka.

U 2015. godini Banka je poslovala u skladu sa zakonskim okvirom u Crnoj Gori.

Imajući u vidu solidnu kapitalnu bazu i stanje likvidnosti, menadžment Banke smatra da ovi finansijski iskazi mogu biti sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja koji podrazumeva nastavak redovnih poslovnih aktivnosti u doglednoj budućnosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Priznavanje prihoda i rashoda po osnovu kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda uz primjenu efektivne kamatne stope koja se utvrđuje u trenutku početnog priznavanja finansijskog sredstva/obaveze.

Metod efektivne kamatne stope je metod kojim se računaju troškovi otplate finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza, kao i troškovi dodjeljivanja prihoda ili rashoda od kamata u određenom periodu. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vijek finansijskog instrumenta ili, kada je to prikladno, u kraćem vremenskom periodu na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Kada se računa efektivna kamatna stopa, Banka procjenjuje tokove gotovine uzimajući u obzir sve ugovorene uslove finansijskog instrumenta, ali ne uzima u obzir buduće kreditne gubitke. Kalkulacija uključuje sve naknade i iznose plaćene ili primljene između dvije ugovorne strane koje su sastavni dio efektivne kamatne stope, troškove transakcija i sve druge premije ili diskonte. Kamate se priznaju na vremenskoj osnovi tako da visina kamate zavisi od protoka vremena.

Banka ostvaruje prihode i rashode kamate iz poslovanja sa Centralnom bankom, domaćim i stranim bankama i pravnim i fizičkim licima.

U skladu sa internom metodologijom za praćenje kreditnog rizika, koja je u primjeni od 1. januara 2013. godine, a uskladjena je sa zahtjevima MRS 39, prihodi od kamata za obezvrijeđena potraživanja se priznaju po sljedećim pravilima:

- ne priznaje se prihod od kamate obračunat na nominalnu vrijednost obezvrijeđenog potraživanja;
- prihod od kamate od obezvrijeđenih potraživanja može poticati samo od promjene u neto sadašnjoj vrijednosti obezvrijeđenog potraživanja između dva izvještajna perioda (unwinding);
- ne priznaje se prihod od kamate na bazi novčanih plaćanja.

Prihodi po osnovu naknada za bankarske usluge i rashodi po osnovu naknada i provizija se utvrđuju u trenutku dospijeca za naplatu, odnosno kada su ostvareni.

Prihodi po osnovu naknada za odobravanje kredita se razgraničavaju u skladu sa zahtjevima MRS 18 "Prihodi" i MRS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje", i priznaju se u bilansu stanja na strani aktive, u skladu sa Odlukom CBCG o kontnom okviru za banke.

Prihodi i rashodi od naknada uključuju i naknade za garancije i akreditive koje je Banka izdala u korist klijenata, naknade za usluge obavljanja platnog prometa u zemlji i sa inostranstvom, naknade za posredničke i druge usluge koje Banka pruža. Rashode od naknada čine i rashodi naknada za uzete kredite, naknada za usluge obavljanja platnog prometa u zemlji i sa inostranstvom, naknada za usluge CBCG i drugih banaka.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.2. Preračunavanje deviznih iznosa**

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Monetarna sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna monetarnih pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti, knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Nemonetrane stavke odmjerene po istorijskom trošku u stranoj valuti, preračunate su u EUR po važećem kursu strane valute na dan transakcije.

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2014. i 2015. godine bili su:

Devizni kursevi

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
USD	1,0926	1,2160
CHF	1,0814	1,2028
GBP	0,7380	0,7823

3.3. Porezi i doprinosi***Porez na dobit******Tekući porez na dobit***

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica (Sl. list RCG br. 65/01, 12/02, 80/04, Sl. list CG br. 40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 14/12 i 61/13). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha, uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi od 10. do 20. za usklađivanje rashoda).

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porezi

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Porezi i doprinosi (nastavak)

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja Banke uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima. Obaveze za ove poreze su iskazane na poziciji Obaveze za poreze u ostaloj pasivi, a u okviru Napomene 23.

3.4. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U izvještaju o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju gotovina, sredstva kod Centralne banke Crne Gore i sredstva na računima kod drugih banaka.

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata prikazana je u Napomeni 14.

Obavezna rezerva

Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke (Sl. list CG, br. 35/11, 22/12, 61/12, 57/13 i 52/14) propisana je obaveza banaka da vrše izdvajanje obavezne rezerve na račun kod Centralne banke. U skladu sa ovom odlukom, obavezna rezerva se obračunava primjenom stope od:

- 9,5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana;
- 8,5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 9,5%.

Obračunatu obaveznu rezervu banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

Izuzetno od odredaba, do 31. decembra 2015. godine:

-Banka može do 25% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora bilo koje ročnosti, nakon čega može još do 10% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora ročnosti do 182 dana.

U ovom slučaju, Centralna banka plaća Banci mjesečnu naknadu na 15% sredstava obavezne rezerve izdvojene na računima Centralne banke u zemlji ili inostranstvu. Naknada je obračunata po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

Banka može da koristi 50% sredstava obavezne rezerve za održavanje dnevne likvidnosti.

Na 25% izdvojenih sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća banci naknadu obračunatu po stopi od 1% na godišnjem nivou.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Finansijski instrumenti

Banka klasifikuje svoja finansijska sredstva u kategorije zajmova i potraživanja, hartija od vrijednosti koje se drže do dospeljeća i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju, kao i hartija od vrijednosti namijenjenih trgovanju. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena i karakteristika finansijskih sredstava. Rukovodstvo vrši klasifikaciju finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

Finansijske obaveze se klasifikuju u kategoriju krediti i pozajmice i vode se po metodi amortizovanog troška.

Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja, koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Uključuju se u kratkoročnu aktivu, osim ukoliko su im rokovi dospeljeća duži od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja. U tom slučaju se klasifikuju kao dugoročna sredstva. U bilansu stanja Banke zajmovi i potraživanja su iskazani na pozicijama "Kredit i potraživanja od banaka" i "Kredit i potraživanja od klijenata".

Mjerenje po amortizovanom trošku

Kredit i pozajmice se inicijalno priznaju po fer vrijednosti na dan plaćanja. Kredit i pozajmice se priznaju kada se sredstva prenesu korisniku.

Kredit i su iskazani u bilansu stanja u visini odobrenog plasmana, umanjenog za otplaćene glavnice i ispravku vrijednosti, tj. iznos obezvređenja koji se obračunava na osnovu Odluke Centralne banke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama. Troškovi obezvređenja kredita se priznaju u bilansu uspjeha na poziciji Troškovi obezvređenja, a u skladu sa navedenom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom.

Prestanak priznavanja

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju po isteku prava na novčani priliv od finansijskog sredstva ili ako je to pravo prenijeto i Banka je u suštini prenijela sve rizike i koristi od vlasništva nad sredstvima.

Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (Sl. list CG 22/12, 55/12, 57/13) dana 01.01.2013 počelo je uvođenje i primjena MRS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje". Navedenom odlukom CBCG regulisani su sljedeći važni segmenti upravljanja kreditnim rizikom:

- upravljanje rizikom (identifikacija, mjerenje, praćenje i kontrolisanje kreditnog rizika);
- vrednovanje i klasifikovanje stavki aktive i vanbilansa u skladu sa MRS/MSFI radi utvrđivanja ispravke vrijednosti, tj. iznosa obezvređenja (stavke aktive) i vjerovatnog gubitka (vanbilansne stavke);
- -klasifikovanje stavki aktive i vanbilansa i obračun rezervacija za potencijalne gubitke po regulatornom zahtjevu u skladu sa klasifikacijom propisanom od CBCG;
- tretman rezervacija i ispravki vrijednosti.

Aktivu Banke izloženu kreditnom riziku, u smislu ove odluke čine krediti, pozajmice, kamate, naknade, depoziti kod banaka i avansi i sve druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena kreditnom riziku, kao i vanbilansne pozicije izloženosti: izdate garancije, ostala jemstva, otvoreni akreditivi i odobreni još neiskorišćeni krediti, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke. Definicija izloženosti je određena Odlukom o načinu izračunavanja izloženosti banaka (Sl. list CG br 15/12).

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

Zajmovi i potraživanja (nastavak)

Metodologija za praćenje kreditnog rizika je uređena internim procedurama Banke koje se bave kreditnim rizikom. Ova interna metodologija za praćenje kreditnog rizika osnova je za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolisanje kreditnog rizika u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama.

Banka je internu metodologiju praćenja kreditnog rizika za izloženosti na pojedinačnoj osnovi prilagodila nivou procjena na pojedinačnoj osnovi propisanih od strane CBCG, a to je nivo od EUR 50 hiljada i više (član 19. odluke). U skladu sa odlukom, iznos obezvređenja stavke bilansne aktive utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova po tom potraživanju. Procjena vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na pojedinačnoj osnovi obuhvata procjenu nadoknadivosti budućih novčanih odliva za svaku preuzetu vanbilansnu obavezu i obračun iznosa vjerovatnog gubitka za svaku pojedinačnu vanbilansnu stavku koja je uključena u ovu procjenu. Iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki je jednak sadašnjoj vrijednosti očekivanih nenadoknadivih budućih novčanih odliva po tim stavkama.

Procjenu na grupnoj osnovi Banka vrši za potraživanja:

- 1) za koja pri procjeni na pojedinačnoj osnovi utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o obezvređivanju, odnosno vjerovatni gubitak;
- 2) koja ne predstavljaju pojedinačno značajna potraživanja (EUR 50 hiljada i više).

Vrednovanje stavki aktive, odnosno ukupne izloženosti za klijenta koja obuhvata i vanbilanse pozicije, detaljno je uređeno internim procedurama Banke koje prate kreditni rizik. U vrednovanje stavki aktive, kao i ukupne izloženosti se uključuju i pravilna i interno propisana utvrđivanja vrijednosti kolaterala, kao dodatnih procjena vrijednosti uz ukupno utvrđivanje kreditne sposobnosti dužnika i procjene drugih relevantnih faktora.

Na osnovu utvrđenog profila rizika za pojedinačne i grupne izloženosti, a na osnovu primjene interne metodologije za praćenje kreditnog rizika, računovodstveno se obezvređuju stavke aktive koje se potom knjigovodstveno evidentiraju na teret rashoda kroz bilans uspjeha, odnosno u bilansu stanja na kontima ispravke vrijednosti. Uknjižavaju se stanja obezvređenja koja odgovaraju obračunu rizika u skladu sa internom metodologijom.

Dodatno, vjerovatnoća gubitka po osnovu vanbilansnih stavki se knjigovodstveno evidentiraju na teret rashoda kroz bilans uspjeha, a u bilansu stanja u korist rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, a u skladu sa internom metodologijom.

Obračun potencijalnih gubitaka koji nisu predmet računovodstvenog unosa kroz bilans stanja i bilans uspjeha, su propisane kategorije potrebne za obračun sopstvenih sredstava banke, a prateći zahtjeve članova 49, 49 a i 49 b navedene Odluke.

Odlukom je takođe predviđeno da se rizična aktiva koja ispunjava uslove za isključivanje iz bilansa banke otpiše iz bilansne aktive i evidentira u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate, a u skladu sa članom 49b navedene Odluke. Ovaj tretman odstupa od interne metodologije koja se koristi za izvještavanje prema osnivaču, jer MRS/MSFI okvir ne razdvaja bilansne izloženosti na osnovu kojih se procjenjuje kreditni rizik na bilansu i vanbilansnu evidenciju.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

Zajmovi i potraživanja (nastavak)

Navedena odluka CBCG propisuje da se potraživanja isključuju iz bilansa banke ako banka u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su, u skladu sa MRS/MSFI, ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- 1) za neobezbijeđeno potraživanje:
 - kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili
 - ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine;
- 2) za obezbijeđeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

Banka će brisati otpisano potraživanje iz tačke 2, ako je postupak naplate potraživanja okončan. Postupak naplate potraživanja smatra se okončanim, kada:

- 1) je odluka o okončanju stečajnog postupka nad dužnikom postala pravosnažna;
- 2) se banka na osnovu potvrđenog plana reorganizacije dužnika, odrekla određenog potraživanja (otput duga);
- 3) se donese odluka o obustavljanju postupka izvršenja, iz razloga što izvršenje na predloženim predmetima izvršenja nije moguće sprovesti, ili
- 4) je banka donijela odluku o okončanju postupka naplate potraživanja zbog ekonomske neopravdanosti daljeg vođenja postupka naplate (ako bi troškovi sudskog postupka premašili iznos naplaćenog potraživanja, ako je banka sa pažnjom dobrog privrednika bezuspješno preduzela sve radnje za naplatu potraživanja i sl.).

Banka vrši pojedinačnu i grupnu ispravku vrijednosti u skladu sa gore navedenom regulativom.

Definitivni otpis nenaplativih potraživanja se vrši na osnovu odluka suda, poravnanja zainteresovanih strana ili na bazi odluka Odbora direktora, a uz saglasnost Skupštine akcionara .

Dodatno, na osnovu navedene odluke, krediti i druga aktiva izložena kreditnom riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije a za potrebe izračunavanja potencijalnih gubitaka (regulatorni zahtjev):

- 1) grupu A - "dobra aktiva" klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene;
- 2) grupu B - "aktiva sa posebnom napomenom"- sa podgrupama B1 i B2, klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, a te stavke aktive zahtijevaju posebnu pažnju banke jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate po osnovu tih stavki aktive;
- 3) grupu C - "substandardna aktiva"- sa podgrupama C1, C2, klasifikuje stavke aktive ,odnosno ukupne izloženosti ,za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu po osnovu tih stavki aktive;
- 4) grupu D - "sumnjiva aktiva" klasifikuje stavke aktive ,odnosno ukupne izloženosti, za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna;
- 5) grupu E - "gubitak" klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 0% na plasmane klasifikovane u kategoriju A, 2% i 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju instrumente kapitala drugih pravnih lica i dužničke hartije od vrijednosti.

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju evidentiraju se po fer vrijednosti. Nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru nerealizovanih dobitaka i gubitaka u okviru kapitala, dok se hartija od vrijednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje, ili dok ta hartija od vrijednosti nije obezvrijeđena. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanjuje vrijednost, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha.

Prihodi od kamata na dužničke hartije od vrijednosti se obračunavaju i pripisuju mjesečno.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća su finansijska sredstva sa fiksnim plaćanjima ili plaćanjima koja mogu da se utvrde i sa fiksnim dospjećem, za koje Banka ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do dospjeća.

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća evidentiraju se po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope, umanjenoj za ispravke vrijednosti, odnosno gubitak po osnovu obezvrijeđenja. Amortizovana vrijednost obračunava se uzimajući u obzir sve diskonte ili premije pri kupovini u toku perioda dospjeća.

Prihodi po osnovu obračunatih kamata na ove instrumente se obračunavaju metodom efektivne kamatne stope i iskazuju u okviru prihoda od kamata i ostalih prihoda.

3.6. Osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja

Osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja su iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti i obezvređenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti. Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, u zavisnosti od toga šta je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Banka u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano utvrditi. Knjigovodstvena vrijednost zamijenjenog sredstva se isknjižava. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja, primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se osnovna sredstva odnosno nematerijalna ulaganja u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

Kompjuterska oprema	20%
Namještaj i druga oprema	10%
Nematerijalna ulaganja	7% - 20%

Obračun amortizacije osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja. Knjigovodstvena vrijednost sredstva svodi se odmah na njegovu nadoknadivu vrijednost ukoliko je knjigovodstvena vrijednost veća od njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti.

U skladu sa važećim kontnim okvirom za banke, osnovna sredstva se vode u okviru pozicije bilansa stanja "Nekretnine, postrojenja i oprema".

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja (nastavak)

Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspeha u okviru "Ostalih prihoda/ (rashoda)".

Nematerijalna ulaganja obuhvataju prava korišćenja licenci i softvera. U skladu sa važećim kontnim okvirom za banke, nematerijalna ulaganja se vode u okviru pozicije bilansa stanja "Nematerijalna sredstva".

Umanjenje vrijednosti

Za sredstva koja podliježu amortizaciji testiranje na umanjenje njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmijenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost je vrijednost veća od fer vrijednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrijednosti u upotrebi. Za svrhu procene umanjenja vrijednosti, sredstva se grupišu na najnižim nivoima na kojima mogu da se utvrde odvojeni prepoznatljivi novčani tokovi (jedinice koje generišu gotovinu).

3.7. Stečena aktiva

Zemljište, građevinski objekti i oprema nad kojima je Banka stekla vlasništvo po osnovu naplate potraživanja (koja ne ispunjavaju uslove priznavanja u okviru pozicije sredstva namijenjena prodaji u skladu sa zahtjevima MSFI 5) iskazuju se na poziciji "Ostala aktiva" u skladu sa MRS 2 -Zalihe

Stečena aktiva je iskazana po nižoj od nabavne vrijednosti koja uključuje nabavnu cijenu i poreske dažbine koje se mogu pripisati sticanju sredstava i procijenjene tržišne vrijednosti.

Razlika između iznosa potraživanja i vrijednosti stečene aktive knjižena je na teret bilansa uspjeha u okviru stavke Troškovi obezvređenja (Napomena 7).

3.8. Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti priliva, bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrednosti. Sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenog za transakcione troškove) i iznosa otplata, priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

Naknade plaćene pri pribavljanju kredita priznaju se kao transakcioni troškovi do iznosa za koji je vjerovatno da će dio ili cio kredit biti povučen. U tom slučaju, naknada se razgraničava do konačnog povlačenja kredita.

Banka ima obaveze po osnovu kratkoročnih i dugoročnih kredita. Dugoročni krediti predstavljaju kredite koji su uzeti na period duži od godinu.

3.9. Obaveze prema zaposlenima

Primanja zaposlenih

Kratkoročne naknade zaposlenima uključuju zarade i naknade zarada, kao i doprinose za socijalno osiguranje. Kratkoročne naknade zaposlenima priznaju se kao rashod u periodu u kome su nastale.

Banka i njeni zaposleni su u zakonskoj obavezi da vrše plaćanja u skladu sa definisanim planovima doprinosa Fondu PIO Crne Gore. Banka nije u obavezi da zaposlenima isplaćuje naknade koje

predstavljaju obavezu Fonda. Porezi i doprinosi koji se odnose na definisane planove naknada po osnovu zarada, evidentiraju se kao rashod perioda na koji se odnose.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Obaveze prema zaposlenima (nastavak)

Otpremnine i jubilarne nagrade

Otpremnine se isplaćuju pri raskidu radnog odnosa od strane Banke prije datuma redovnog penzionisanja, ili kada zaposleni prihvati sporazumni raskid radnog odnosa u zamjenu za otpremninu. Banka priznaje otpremninu pri raskidu radnog odnosa kada je evidentno obavezno da: ili raskine radni odnos sa zaposlenim u skladu sa detaljnim zvaničnim planom, bez mogućnosti odustajanja; ili da obezbijedi otpremninu za prestanak radnog odnosa u cilju smanjenja broja zaposlenih.

Banka je u zakonskoj obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Naknada se isplaćuje u visini šest prosječnih zarada kod poslodavca. Otpremnine koje dospijevaju u razdoblju dužem od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja svode se na sadašnju vrijednost. Procjena i obračun ovih rezervisanja vrši se interno. Rukovodstvo smatra da rezultati obračuna prezentovanog u izvještajima Banke materijalno značajno ne odstupaju od eventualnih rezultata aktuarskog obračuna. U skladu sa Granskim kolektivnim ugovorom, povodom radnog jubileja Banke i zaposlenog, kao i za posebno angažovanje i rezultate rada, zaposlenom se mogu dodjeljivati nagrade. Radnim jubilejom zaposlenog smatra se njegov rad kod istog poslodavca u trajanju od 10, 20 i 30 godina. Odluku o vrsti i visini nagrade zaposlenom za posebno angažovanje i rezultate rada donosi Banka. Jubilarne nagrade nijesu definisane internim politikama Banke.

3.10. Lizing

Finansijski lizing

Davaoci lizinga priznaju sredstva pod finansijskim lizingom u svojim bilansima stanja i prezentuju ih kao potraživanje u iznosu jednakom neto investiranju u lizing. Davalac lizinga prenosi skoro sve rizike i koristi svojstvene pravnom vlasništvu, pa se potraživanje po osnovu lizinga tretiraju kao isplata glavnice i prihod od finansiranja.

Kod davaoca lizinga, finansijski prihod se alocira na period trajanja lizinga.

Kod korisnika lizinga, minimalna plaćanja se dijele na finansijski trošak i smanjenje neizmirene obaveze za lizing. Amortizacija sredstva se uključuje u bilans uspjeha korisnika lizinga.

Banka se bavi poslovima finansijskog lizinga (Napomena 16).

Operativni lizing

Operativni lizing se zasniva na ugovoru o zakupu na rok kraći od ekonomskog vijeka trajanja sredstva. Investicioni rizik snosi davalac lizinga (amortizacija, osiguranje, održavanje).

Kod korisnika lizinga, plaćanja po osnovu lizinga (isključujući troškove usluga kao što su osiguranje i održavanje) se priznaju ravnomjerno u bilansu uspjeha kao rashod.

Banka uzima u operativni zakup pojedine nekretnine i automobile (Napomena 11).

3.11 Kapital

Osnovni kapital

Obične akcije se klasifikuju kao kapital. Nominalna vrijednost akcije predstavlja proizvod nominalne cijene pojedinačne akcije i ukupnog broja akcija.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11 Kapital (nastavak)

Zarada po akciji

Osnovna zarada/(gubitak) po akciji

Akcije Banke su akcije koje su listirane na berzi. Banka izračunava i objavljuje zarade/(gubitke) po akciji u skladu sa MRS 33 "Zarada po akciji". Osnovna zarada/(gubitak) po akciji izračunava se dijeljenjem zarade/(gubitka) koji pada na teret akcionara Banke sa ponderisanim prosječnim brojem redovnih akcija za period (Napomena 25). Banka nema druge potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije na akcije.

3.12. Preuzete i potencijalne obaveze po vanbilansnim stavkama

Kao dio redovnog poslovanja Banka je preuzela ugovorene i potencijalne obaveze po vanbilansnim stavkama kao što su: garancije, obaveze za kreditiranjem i akreditive. Ovi finansijski instrumenti se evidentiraju u bilansu, ako i kada postanu plativi.

Rezervisanja za moguće gubitke po preuzetim i potencijalnim obavezama se formiraju na osnovu procjene mogućih gubitaka, u skladu sa kriterijumima utvrdjenim u odlukama CBCG o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom (Napomena 3.5).

3.13. Transakcije sa povezanim licima

Prema definiciji MRS 24 "Objelodanjivanja povezanih strana" povezane strane su strane koje predstavljaju:

- društva koja direktno ili indirektno putem jednog ili više posrednika kontrolišu izvještajno društvo ili su pod njegovom kontrolom, odnosno koja izvještajno društvo kontrolišu zajedno s drugim subjektima;
- pridružena društva u kojima Banka ima značajan uticaj, a koja nisu ni povezano lice, niti zajedničko ulaganje investitora;
- fizičke osobe koje direktno ili indirektno imaju pravo glasa u Banci koje im omogućava značajan uticaj na Banku, kao i bilo koji drugi subjekt za koji se očekuje da će uticati ili biti pod uticajem povezane osobe u poslovanju sa Bankom,
- rukovodioci na ključnim položajima, odnosno osobe koje imaju ovlašćenja i odgovornosti za planiranje, usmjeravanje i kontrolisanje aktivnosti Banke, uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu ekonomskih odnosa, a ne samo na pravni oblik.

Na osnovu odredbi Zakona o bankama (Sl. list Crne Gore" 17/08, 44/10 i 40/11), član 3 Pojmovnik, lica povezana sa bankom su:

- članovi organa banke, akcionari, zaposleni u banci, kao i članovi njihove uže porodice (bračni drug i djeca),
- pravno lice u kojem lice koje ima kvalifikovano učešće u banci takođe ima kvalifikovano učešće,
- pravno lice u kojem jedno od lica iz al. 1 i 2 ove tačke ima značajan uticaj ili je lice iz alineje 1 ove tačke direktor ili član odbora direktora ili drugog odgovarajućeg organa tog pravnog lica,
- lice koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 50% u pravnom licu koje ima kvalifikovano učešće u banci.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUĐIVANJA

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja i najvećim dijelom se odnose na procjene iznosa rezervisanja po kreditima, kamatama i vanbilansnim stavkama. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

Banka vrši procjene i pretpostavke o efektima koje će vrijednosti sredstava i obaveza, iskazanih u finansijskim iskazima, imati u narednoj finansijskoj godini. Procjene i prosuđivanja se kontinuirano vrednuju i zasnivaju na istorijskom iskustvu i drugim relevantnim faktorima.

Rezervisanja za gubitke po stavkama aktive i vanbilansne aktive

Banka na mjesečnom nivou vrši analizu kreditnog portfolija u cilju procjene obezvređivanja potraživanja, te vrši klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku u odgovarajuće klasifikacione grupe, u skladu sa usvojenom metodologijom uskladjenom sa zahtjevima MRS 39. Klasifikacione grupe pokazuju stepen izloženosti kreditnom riziku (veza: Napomena 3.5).

U tom procesu, Banka prosuđuje da li postoje pouzdani dokazi koji pokazuju mjerljivo smanjenje u procijenjenim budućim novčanim tokovima od kreditnog portfolija na pojedinačnom nivou izloženosti ili na grupnom nivou (kad ne postoje objektivni dokazi o obezvređenju ili izloženost pojedinačno nije značajna). Procijenjeni iznos obezvređivanja vrijednosti stavki aktive i vanbilansa se priznaje u bilansu uspjeha Banke.

Kriterijumi za klasifikaciju uključuju procjenu kreditne sposobnosti dužnika, urednost dužnika u izmirivanju obaveza, procjenu kvaliteta kolaterala i procjenu drugih relevantnih faktora (veza: Napomena 3.5). Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza, ali stvarni rezultati mogu odstupati od procjena.

Rukovodstvo koristi stope rezervisanja utvrđene interno razvijenom metodologijom za sva sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika. Metodologija i pretpostavke koje se koriste za procjenu iznosa rezervisanja u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore objelodanjeni su u Napomeni 3.5, kao i detaljnije u Napomeni 5.5.

Finansijski iskazi Banke su prikazani po metodu prvobitne nabavne vrijednosti, uključujući korekcije i rezervisanja u cilju svođenja pozicija sredstava na realnu vrednost.

Poslovna politika Banke je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive ili pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije, kao i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti.

Ipak, treba istaći da ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje kredita i ostale finansijske aktive ili pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA

5.1. Uvod

Koncept i principi upravljanja rizikom

U Banci koncept upravljanja rizikom obuhvata tri ključne komponente:

komponenta kontrole rizika koju čine identifikacija, analiza, mjerenje, monitoring i izvještavanje na portfolio nivou,

komponenta limitiranja rizika i

izvršna komponenta upravljanja u smislu usmjeravanja i vršenja akcija u cilju preuzimanja, izbjegavanja, smanjivanja, transfera ili transformacije rizika.

Sljedeći principi su osnova za ukupno upravljanje rizicima:

1. princip: Odgovornost Odbora direktora Banke za Strategiju rizika Banke

Odbor direktora Banke definiše sveukupnu poslovnu strategiju. Bazirano na rizicima svojstvenim usvojenoj poslovnoj strategiji, Odbor direktora uz podršku Izvršnog direktora nadležnog za rizike i Odjeljenja kontrole rizika definiše Strategiju upravljanja rizicima. Ovim dokumentom se postavljaju koncepti preuzimanja definisanih rizika i način limitiranja izloženosti.

2. princip: Jasna definicija organizacione strukture i procesa upravljanja rizicima

Organizaciona struktura u procesu upravljanja rizikom u Banci je jasno definisana i ustanovljena na način koji pokriva sve kategorije rizika kojima Banka upravlja. Sve uloge i odgovornosti u procesu upravljanja rizikom su definisane, usaglašene i dokumentovane.

3. princip: Odvajanje odgovornosti

U svrhu izbjegavanja konflikta interesa, izvršeno je jasno odvajanje funkcija u sve tri komponente procesa upravljanja rizikom na svim nivoima organizacije. Tri glavne komponente upravljanja rizikom su: upravljanje u smislu usmjeravanja i vršenja akcija, koje uključuje sve tržišne organizacione jedinice limitiranje rizika i kontrola rizika.

4. princip: Rizični kapital je glavni parametar u upravljanju

Rizični kapital služi kao mjerna jedinica za ekvivalentne izloženosti riziku u različitim oblastima poslovanja. Rizični kapital predstavlja osnovu za upravljanje rizikom sa adekvatnom strukturom limita. Dodatno, uz upravljanje koje proizilazi iz (ekonomskog) koncepta rizičnog kapitala, Banka treba da ispuni regulatorne zahtjeve solventnosti (minimalni standardi kapitala ustanovljeni od strane Centralne banke Crne Gore), a u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

5. princip: Standardi na nivou Hypo Grupe za mjerenje i procjenu rizika

Za mjerenje i procjenu rizika usvojeni su standardi na nivou Grupe. Svi identifikovani rizici na nivou Grupe se mjere korišćenjem metoda koje su odobrene od strane Sektora kontrole rizika i /ili Izvršnog odbora za rizik na nivou Grupe. Sektor kontrole rizika na nivou Grupe je odgovoran za razvoj i unapređenje metoda, modela i procedura i obezbjeđuje preporuke za njihovu implementaciju u Hypo Grupi.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.1. Uvod (nastavak)

Koncept i principi upravljanja rizikom (nastavak)

6. princip: Adekvatan sistem limita

Ograničenja izloženosti data od strane Centralne banke Crne Gore su uključena u sistem limita Banke. Takođe, usvojeni su i limiti važeći na nivou Grupe za upravljanje izloženošću i upotrebu kapitala. Ovi limiti su predloženi od strane Sektora kontrole rizika i odobreni od strane Izvršnog odbora za rizik na nivou Grupe. U slučaju prekoračenja postavljenih limita, odmah se preduzimaju akcije na smanjenju rizika od strane odgovornih organizacionih jedinica i komiteta u Banci.

7. princip: Blagovremeno i dosljedno praćenje rizika

Svi identifikovani rizici se blagovremeno i dosljedno prate. Mjerljivi rizici se mjere primjenom kvantitativnih metoda, dok se nemjerljivi rizici analiziraju kvalitativno. Kvantitativne metode uključuju praćenje unaprijed utvrđenih limita, gdje je moguće kvantifikovati izloženost pojedinoj vrsti rizika. Kvalitativno se prati izloženost operativnom riziku do trenutka prikupljanja kritične mase podataka za njegovo kvantitativno praćenje. Određene kvalitativne ocjene se primjenjuju i kod mjerenja izloženosti riziku zemlje.

8. princip: Blagovremeno i dosljedno izvještavanje i obavještavanje o rizicima

Svestran i efikasan interni sistem izvještavanja o rizicima je neophodan za postizanje blagovremene i sadržajne kontrole postojećih rizika u poslovnim aktivnostima Banke. Interni izvještaji o riziku se formiraju u predefinisanim vremenskim intervalima (npr. izvještaji Odboru direktora banke, Odboru za upravljanje aktivom i pasivom) i po potrebi. Eksterna izvještavanja o riziku su u skladu sa tekućim zahtjevima Centralne banke Crne Gore i Sektorima kontrole rizika Grupe, koji uspostavljaju i minimalne standarde izvještajnih instrumenata i procesa.

9. princip: Jasna i sveobuhvatna dokumentacija

Sve relevantne metode, procedure, organizacione i operativne strukture i procesi su dokumentovani na jasan i blagovremen način, da bi se obezbijedila transparentnost i preciznost.

10. princip: Usaglašenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore

Upravljanje rizicima u Banci je u saglasnosti sa tekućim zakonskim i podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore. Zahtjevi regulatornog tijela ustanovljavaju minimum standarda instrumenata i procesa u upravljanju rizicima u Banci.

Rizici i kategorije rizika

Banka razlikuje sljedeće kategorije rizika:

Tržišni rizik je definisan kao vjerovatnoća ostvarivanja gubitka usljed promjena u tržišnim cijenama ili parametrima koji utiču na formiranje cijena. Pogađa kako bilansne, tako i vanbilansne stavke. U najvećoj mjeri se manifestuje kao rizik promjene kamatne stope, devizni rizik, kao i rizik promjene cijena finansijskih instrumenata.

Rizik likvidnosti se primarno definiše kao rizik likvidnosti sredstava. Sastoji se od rizika dospjeća (rizik da Banka neće uvijek imati sposobnost da izmiri dospjele obaveze) i rizika refinansiranja (rizik da Banka neće uvijek imati sposobnost da se potpuno ili djelimično refinansira ili samo uz nepovoljnije uslove od očekivanih). S druge strane, rizik tržišne likvidnosti podrazumijeva moguću nesposobnost Banke da izvrši velike transakcije po tržišnoj cijeni i u zadatom vremenu.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.1. Uvod (nastavak)

Rizici i kategorije rizika (nastavak)

Kreditni rizik je definisan kao vjerovatnoća potpunog ili djelimičnog gubitka usljed neizvršavanja ugovorenih obaveza uzrokovanih slabljenjem kreditne sposobnosti druge strane. Ova definicija uključuje i rizik druge strane, emitenta i plasmana. Rizik zemlje je specijalni oblik rizika druge strane i pojavljuje se u formi rizika transfera (nemogućnost ili nehtjenje zemlje da izvrši transfer novca) i kao političko-ekonomski rizik (nepovoljni uticaji političko-ekonomske situacije zemlje na kreditnu sposobnost klijenta). Banka posmatra ovaj rizik podvrstom kreditnog rizika, koji se dokumentuje i prati zasebno.

Operativni rizik u Banci se definiše kao rizik pojave gubitka usljed nepravilnog ili neodgovarajućeg ponašanja i aktivnosti zaposlenih, neadekvatnosti i/ili grešaka u procesima i organizaciji, neadekvatnosti i/ili grešaka u sistemima i infrastrukturi ili usljed eksternih faktora i uticaja.

Rizik usklađenosti u Banci se definiše kao rizik izlaganja pravnim ili regulatornim sankcijama, nastanku značajnih finansijskih gubitaka ili gubitka reputacije koje Banka može pretrpjeti kao rezultat neusklađenosti sa zakonima, pravilima, propisima i standardima bankarskog poslovanja.

Ostali rizici obuhvataju strateški, reputacioni, poslovni i rizik kapitala kojima je Banka izložena. Kao najvažniji izdvajaju se rizik reputacije (rizik da će negativni publicitet, bez obzira na istinitost tvrdnji, uzrokovati smanjenje klijentske baze, povećanje troškova ili smanjenje prihoda) i poslovni rizik (vjerovatnoća gubitaka po osnovu neočekivanih promjena u poslovnom obimu i/ili maržama).

5.2. Upravljanje kapitalom

Banka kontinuirano upravlja kapitalom, koji predstavlja širi koncept od pozicije kapitala u bilansu stanja, sa ciljem da:

- Obezbijedi usaglašenost sa zahtjevima vezanim za kapital, koji su definisani od strane Centralne banke Crne Gore, a u okviru Odluke o adekvatnosti kapitala,
- Obezbijedi adekvatan nivo kapitala po principu "nastavka poslovanja",
- Održi kapital na nivou koji će omogućiti budući razvoj poslovanja.

Adekvatnost kapitala, kao i korišćenje kapitala Banke, prati se mjesečno od strane rukovodstva Banke, dok se regulatorno izvještava na kvartalnom nivou.

Centralna banka Crne Gore je Zakonom o bankama definisala sljedeće limite za kapital:

- Minimalni novčani iznos kapitala od EUR 5 miliona (član 8 Zakona),
- Koeficijent solventnosti kapitala od 10% sopstvenih sredstava banke (članovi 69-71 Zakona).

U skladu sa CBCG Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka (Sl.list CG 60/08; 41/09; 55/12) sopstvena sredstva Banke se sastoje od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala.

Zbir osnovnih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja osnovni kapital Banke.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisione premije;
- 3) rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- 4) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 5) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 6) dobit u tekućoj godini za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital.

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala Banke su:

- 1) gubitak iz prethodnih godina;
- 2) gubitak iz tekuće godine;
- 3) nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- 4) nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 5) nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- 6) pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
- 7) iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Zbir dopunskih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja dopunski kapital.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava Banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

- 1) nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija;
- 2) naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- 3) iznos opštih rezervi, a najviše do 1.25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- 4) subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 5) hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 6) revalorizacione rezerve.

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

- 1) stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije;
- 2) potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital.

U vezi obračuna rizikom ponderisane aktive i vanbilansnih stavki za potrebe kapitala za kreditni rizik, rizična bilansna i vanbilansna aktiva se utvrđuju u skladu sa propisanim ponderima rizičnosti za sve tipove aktive, a na osnovu Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala banaka.

Za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Banka koristi jednostavni metod.

Banka izračunava potrebni kapital za tržišne rizike u skladu sa regulativom CBCG. Potrebni kapital za tržišne rizike predstavlja zbir potrebnog kapitala za:

- 1) pozicijski rizik, koji obuhvata cjenovni rizik i rizik kamatne stope;
- 2) devizni rizik, i
- 3) rizik poravnjanja i rizik druge ugovorne strane.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Osim kreditnog, tržišnog, operativnog i rizika zemlje, Banka mjeri, prati i limitira rizik kamatne stope iz bankarske knjige i rizik likvidnosti. Preuzimanje, mjerenje, praćenje, limitiranje, kontrola i korektivne akcije su propisane sljedećim dokumentima: Politika upravljanja rizikom likvidnosti, Plan upravljanja likvidnošću u kriznim situacijama, Poslovnik rada Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom, Politika upravljanja tržišnim rizikom, odgovarajuće procedure i radna uputstva u pojedinačnim sektorima i odjeljenjima.

Banka je identifikovala i rizik usklađenosti, koji se prati na način kako je definisano u sljedećim dokumentima: Politika koja uređuje kontrolu usklađenosti poslovanja, Politika o konfliktu interesa, Politika o poklonima, Plan kontrole usklađenosti.

U Banci je implementiran proces interne procjene adekvatnosti kapitala, kojim se u prvom redu utvrđuje rizični profil Banke, raspoloživi interni kapital za pokriće potreba za kapitalom, kao i visina internog kapitala potrebnog za pokriće materijalnih rizika za koje je primjenjiv kvantitativni ili kvalitativni pristup izračuna. Osim rizika tzv. prvog stuba koji su uzeti u obzir prilikom regulatornog obračuna potrebnog kapitala, ovim procesom se procjenjuju i kamatni rizik iz bankarske knjige, rizik koncentracije, rizik likvidnosti kao i ostali rizici.

Obračun internog kapitala je baziran na osnovnim elementima sopstvenih sredstava koji se umanjuju za gubitke tekuće i prethodnih godina, kao i za iznos nematerijalne imovine, a uvećava se za nerasporedjenu dobit tekuće i prethodnih godina, revalorizacione rezerve, kursne razlike i hibridni kapital.

Definisana su četiri metoda za obračun potrebnog internog kapitala za pokriće rizika:

- Regulatorni metod (jednostavni ili standardni),
- Ostali kvantitativni metodi koji predstavljaju dobru bankarsku praksu (VaR modeli, scenario analize, itd),
- Ostali kvalitativni metodi (tj. ekspertske stavovi zaposlenih i menadžmenta), i
- Rizik se ne mjeri iznosom potrebnog internog kapitala (bez obzira na materijalnost ne može biti izražen kao zahtjev za kapitalom).

Metodologija obračuna potrebnog kapitala je određena za sve materijalne tipove rizika:

- Tržišni rizik - ostali kvantitativni metodi (VaR);
- Kreditni rizik – ostali kvantitativni metodi sa specijalnim ograničenjem da ako tako izračunati zahtjev za kapitalom bude manji od iznosa po standardnom regulatornom metodu, priznaje se ovaj drugi. Banka primjenjuje jednofaktorski model aktive u okviru konteksta Basel II odredbi. Za mjerenje zahtjeva za internim kapitalom po osnovu rizika zemlje koristi se IRB formula za preduzeća, banke i zemlje u skladu sa austrijskim odredbama solventnosti banaka. Primijenjeni parametri su izvedeni iz eksternih rejtinga zemalja;
- Operativni rizik – jednostavni metod propisan regulativom Centralne banke Crne Gore;
- Rizik likvidnosti – kvantitativni metod – VaR;
- Rizik objekta – standardizovani pristup propisan regulativom Centralne banke Crne Gore;
- Ostali rizici (strateški, reputacioni, poslovni, rizik kapitala) – Banka alokira 5% od minimalnog regulatornog zahtjeva za kapitalom u istom izvještajnom periodu.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.2. Upravljanje kapitalom (nastavak)**

U sljedećoj tabeli je prikazana struktura sopstvenih sredstava Banke na dan 31. decembar 2015. godine (sa uporednim podacima 2014. godine) , kao i koeficijent adekvatnosti kapitala za godinu izvještavanja:

Osnovni elementi sopstvenih sredstava	2015	2014
Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije	124.100	117.000
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	124.100	117.000
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Gubitak iz prethodnih godina	82.349	80.409
Gubitak iz tekuće godine	21.654	1.941
Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	194	259
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	2.582	2.624
Ukupno odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala	106.779	85.233
Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke)	17.321	31.767
Dopunski elementi sopstvenih sredstava		
Subordinisani dug	-	-
Ukupno dopunski elementi sopstvenih sredstava	-	-
Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva	-	-
Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki	17.321	31.767
SOPSTVENA SREDSTVA (osnovni kapital +dopunski kapital)	17.321	31.767
Rizična aktiva:		
Bilansna aktiva	103.628	122.733
Vanbilansna aktiva	9.925	6.671
Ukupno rizična aktiva	113.553	129.404
Potreban kapital za ostale rizike	2.322	2.094
Adekvatnost kapitala	12,74%	21,33%

Na kraju 2015. godine Banka je ostvarila neto gubitak u vrijednosti od EUR 21.335 koji se uključuje u odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala, a slijedeći odredbe odluke CBCG o adekvatnosti kapitala banaka.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik

Tržišni rizik se definiše kao vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po finansijskim instrumentima evidentiranim bilansno i vanbilansno, uzrokovane promjenama u kamatnim stopama, deviznim kursovima, cijenama, indeksima i/ili ostalim tržišnim faktorima koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i na rizike povezane sa prometom finansijskih instrumenata na tržištu, kao što su rizik druge ugovorne strane, emitenta i plasmana.

Odgovornosti za upravljanje tržišnim rizicima

Za upravljanje tržišnim rizikom, kojem je Banka izložena, odgovoran je Odbor direktora, koji ovlašćuje Komitet za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) da sprovodi Politiku upravljanja tržišnim rizikom i donosi operativne odluke koje imaju za cilj efikasno i uspješno upravljanje tržišnim rizicima.

Služba za upravljanje bilansnim pozicijama, sredstvima i operacijama na finansijskom trzistu

Služba operativno sprovodi odluke ALCO komiteta vezane za smanjenje izloženosti tržišnim rizicima i održavanje neto otvorene devizne pozicije Banke u okviru limita, kao i daje predloge vezane za hedžing tržišnih rizika i godišnju strategiju investiranja i trgovanja.

Odjeljenje kontrole rizika (Risk Controlling)

Odjeljenje kontrole rizika je odgovorno za postavljanje interne metodologije, praćenje i nadzor izloženosti Banke tržišnim rizicima. Odjeljenje kontrole rizika je dužno da mjerenje i kontrolu tržišnih rizika vrši najmanje na mjesečnom nivou i o tome izvještava Odbor direktora i ALCO komitet.

Najmanje kvartalno se vrši stres testiranje osjetljivosti na tržišne rizike i o tome izvještava ALCO komitet i Odbor direktora Banke. Za svaki od stres scenarija postoje dokumentovane pretpostavke koje su se koristile za analizu promjena.

Nadležni tržišni sektori

Tržišni sektori su dužni da se pridržavaju odluka donijetih na sjednicama Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom (odluke o hedžingu, odluke o indikatorima koji će se koristiti za formiranje ukupne kamatne stope na strani aktive i pasive, odluke o opcijama prijevremenog vraćanja ili povlačenja na nivou proizvoda, odluka o procesima implementacije novih proizvoda, i sl.), a s ciljem adekvatnog upravljanja tržišnim rizicima.

Oblasti u kojima se vrši identifikacija, kontrola i ograničavanje rizika

Oblasti djelatnosti/aktivnosti Banke za koje je identifikovano da predstavljaju područja izvora izloženosti tržišnom riziku, za koje se uspostavljaju limiti i vrši kontrola, kategorisane su kako slijedi:

- 1) Trgovačka knjiga koja predstavlja grupisane aktivnosti trgovine u kratkom roku (kraćim od godine dana) i s namjerom ostvarivanja dobiti u kratkom roku od stvarne ili očekivane razlike između njihove nabavne i prodajne cijene, ili od drugih promjena cijena ili kamatnih stopa.
- 2) Bankarska knjiga je definisana kao skup svih bilansnih i vanbilansnih stavki Banke koje se ne smatraju pozicijama iz trgovačke knjige. Osim pozicija nastalih trgovinom u bankarskoj knjizi investicija, obuhvata i sve pozicije otvorene kreditnom aktivnošću, kao i emisijom dužničkih hartija od vrijednosti.

Uspostavljeni limiti za pozicije Trgovačke i Bankarske knjige investicija se prate na dnevnom nivou. Sve pozicije Trgovačke i Bankarske knjige investicija se iskazuju po tržišnoj vrijednosti ("mark to market" princip).

Za praćenje limita na portfolio nivou zaduženo je Odjeljenje kontrole rizika, kao i za praćenje pojedinačnih limita i perioda držanja instrumenata u Trgovačkoj knjizi.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.1. Devizni rizik

Devizni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po bilansnim i vanbilansnim pozicijama usljed promjena u valutnim kursevima i/ili neusklađenosti u nivou aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti.

Mjerenje i praćenje deviznog rizika vrši se kroz dnevno utvrđivanje neto otvorene devizne pozicije u apsolutnom iznosu pojedinačno i agregatno za sve valute, kao i procentualno u odnosu na sopstvena sredstva Banke, pojedinačno i agregatno. Neto devizna pozicija se utvrđuje u skladu sa podzakonskim aktima Centralne banke koji regulišu ovu oblast.

Deviznom aktivom i deviznim obavezama smatraju se i devizna aktiva i devizna pasiva čija se vrijednost u EUR izračunava na bazi odnosa kursa EUR prema drugoj valuti (ugovor sa deviznom klauzulom).

Devizni rizik se prati dnevno, i kao izražen VaR (Value at Risk) za neto otvorene pozicije u svim valutama pojedinačno. VaR izračun po Monte Carlo simulaciji predstavlja iznos potencijalnog gubitka na dnevnom nivou po osnovu promjene deviznog kursa sa vjerovatnoćom od 99% da stvarni gubitak neće biti veći od izračunatog.

Najmanje mjesečno se vrši stres testiranje osjetljivosti na promjenu kursa svih valuta $\pm 15\%$ i o tome izvještava Komitet za upravljanje aktivom i pasivom. Dnevno se testira uticaj promjene kursa uzimanjem tekućih vrijednosti kurseva ECB i njihove promjene -1% .

Upravljanje deviznim rizikom se zasniva na uspostavljanju odgovarajućeg sistema ograničenja, kao i na kontroli poštovanja tih limita. Limiti se postavljaju na iznos ukupne neusklađene pozicije, kao i dnevni VaR, a kontrolišu dnevno.

Kretanje kursa američkog dolara (USD), britanske funte (GBP), nema značajnog uticaja na neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembar 2015. Ukoliko bi se kurs navedenih valuta povećao/smanjio za 10% uticaj bi bio dobitak/gubitak EUR 8. Za USD bi donijela dobitak/gubitak od EUR 2, a za GBP bi bio EUR 6. Rast kursa švajcarskog franka (CHF) za 10% vodio bi do gubitka od EUR 254, dok bi slabljenje švajcarske valute od 10% dovelo do dobitka od EUR 254, uz pretpostavku da iznos neusklađene pozicije ostane isti.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2015. godine.

	USD	CHF	GBP	Ostale valute	Ukupno
Stanje na 31.12.2015.					
AKTIVA					
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	463	240	107	-	810
Depoziti i plasmani kod Centralne banke	-	-	-	-	-
Plasmani bankama	2.866	6.824	69	12	9.771
Plasmani komitentima u stranoj valuti	-	12.987	-	-	12.987
Potrazivanja za kamatu i naknadu	-	72	-	-	72
Ukupno	3.329	20.123	176	12	23.640
PASIVA					
Transakcioni depoziti	1.761	70	100	2	1.933
Ostali depoziti	1.585	-	21	-	1.606
Primljeni krediti	-	22.591	-	-	22.591
Obaveze po osnovu kamata i naknada	5	1	-	-	6
Ukupna bilansna pasiva	3.351	22.662	121	2	26.136
Neto devizna pozicija	(22)	(2.539)	55	10	(2.496)

Naredna tabela uporedno prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2014. godine.

	USD	CHF	GBP	Ostale valute	Ukupno
Stanje na 31.12.2014.					
AKTIVA					
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	447	120	95	-	662
Plasmani bankama	1.979	1.138	75	3	3.195
Plasmani komitentima u stranoj valuti	-	29.181	-	-	29.181
Potrazivanja za kamatu i naknadu	-	224	-	-	224
Ukupno	2.426	30.663	170	3	33.262
PASIVA					
Transakcioni depoziti	1.069	25	79	-	1.173
Ostali depoziti	1.328	-	10	-	1.338
Primljeni krediti	-	30.790	-	-	30.790
Obaveze po osnovu kamata i naknada	5	5	-	-	10
Ukupna bilansna pasiva	2.402	30.820	89	-	33.311
Neto devizna pozicija	24	(157)	81	3	(49)

Poredjenje neto otvorene pozicije:	USD	CHF	GBP	Ostale valute
31. decembra 2015. godine	(22)	(2.539)	55	10
31. decembra 2014. godine	24	(157)	81	3

Vanbilansna evidencija:

Vanbilansne pozicije 31.12.2015	EUR	USD	Ukupno
Garancije	9.225	46	9.271
Preuzete neopozive obaveze	9.753	-	9.753
Ukupno vanbilans	18.978	46	19.024

Vanbilansne pozicije 31.12.2014	EUR	USD	Ukupno
Garancije	8.289	-	8.289
Preuzete neopozive obaveze	5.848	-	5.848
Ukupno vanbilans	14.137	-	14.137

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik promjene kamatne stope

Rizik kamatne stope je vjerovatnoća ostvarivanja gubitka usljed promjena kamatnih stopa i obuhvata:

- rizik neusklađenosti dospjeća, koji predstavlja izloženost nastalu usljed nejednakih promjena kamatnih stopa po različitim rokovima dospjeća (fiksne stope), odnosno različitim rokovima ponovnog utvrđivanja cijene (varijabilne stope) osjetljivih stavki aktive, pasive i vanbilansa;
- bazni rizik je izloženost nastala usljed nekorelisanih promjena između različitih indeksa kamatnih stopa;
- rizik krive prinosa (izloženost nastala usljed nejednakih pomjeranja kamatnih stopa u različitim periodima dospjeća);
- rizik ugrađene opcije je izazvan izloženošću mogućim promjenama u očekivanim ili ugovorenim tokovima gotovine ili iz promjene dospjeća koje dovode do ponovnog utvrđivanja cijena.

Mjerenje izloženosti riziku kamatne stope pozicija Bankarske knjige se ostvaruje kroz korišćenje sistema GAP izvještaja kojim se raspoređuju pozicije aktive i pasive, kao i vanbilansa (ukoliko su izložene tom riziku) u odgovarajuće vremenske okvire prema najskorijem sljedećem datumu dospjeća ili ponovnog određivanja cijena. Mjerenje se vrši na mjesečnom nivou.

Na mjesečnom nivou se takođe korišćenjem gap analize izvještava o izloženosti pozicija baznom riziku, kao i veličini izračunatog VaR sa horizontom od 1 dana i vjerovatnoćom od 99%.

Osim navedenog, Odjeljenje kontrole rizika na mjesečnom nivou vrši mjerenje i prati uticaj rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka za sve značajne valute pojedinačno (značaj je određen veličinom izloženosti i likvidnošću valute), a po ostalim valutama zbirno (pokazatelj Equity ratio). U značajne valute spadaju EUR, USD, CHF, GBP, CAD, JPY, RSD.

Rezultati mjerenja predstavljaju osnovu za donošenje odgovarajućih odluka Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

Upravljanje kamatnim rizikom se zasniva na uspostavljanju odgovarajućeg sistema ograničenja, kao i na kontroli poštovanja tih limita. Limitirani su Equity ratio pokazatelj, kao i mjesečno izračunati VaR. Pokazatelj Equity ratio je ograničen na 20% sopstvenih sredstava Banke, dok izračunati VaR sa horizontom od 1 dana i vjerovatnoćom od 99% na mjesečnom nivou ne treba da prelazi 60 EUR.

Upravljanje rizikom likvidnosti je dopunjeno praćenjem osjetljivosti bilansa uspjeha Banke u odnosu na različita scenaria promjene kamatnih stopa. Osjetljivost bilansa uspjeha je efekat pretpostavljenih promjena u kamatnim stopama na neto prihode od kamata u toku jedne godine.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik promjene kamatne stope (nastavak)

Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2015. godine i 31. decembra 2014. godine prikazana je u sljedećim tabelama (kreditni su prikazani u bruto iznosu):

	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatno osjetljiva aktiva						
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	-	1.922	-	-	-	1.922
Kamatonosne hartije od vrijednosti	-	-	2.997	-	3.230	6.227
Kreditni i ostala potraživanja	4.792	76.310	16.155	14.578	48.203	160.038
Ostala osjetljiva aktiva	1.486					1.486
Ukupno	6.278	78.232	19.152	14.578	51.433	169.673
Kamatno osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti	39.176	7.981	16.656	30.741	27.543	122.097
Kamatonosne pozajmice	422	44.924	418	1.666	10.089	57.519
Ostale osjetljive obaveze	2.052	-	-	-		2.052
Ukupno	41.650	52.905	17.074	32.407	37.632	181.668
RAZLIKA (GAP)						
IZNOS GAP - a - (I) minus (II) - Pozitivan/Negativan	(35.372)	25.327	2.078	(17.829)	13.801	(11.995)
Kumulacioni Gap - Pozitivan/Negativan	(35.372)	(10.045)	(7.967)	(25.796)	(11.995)	
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	-15,43%	-4,38%	-3,48%	-11,25%	-5,23%	

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik promjene kamatne stope (nastavak)

31.12.2014	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatno osjetljiva aktiva						
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	4.277	-	-	-	-	4.277
Kamatonosne hartije od vrijednosti	-	-	2.493	-	266	2.759
Kredit i ostala potraživanja	4.847	101.454	11.898	25.567	30.454	174.220
Ostala osjetljiva aktiva	1.607	-	-	-	-	1.607
Ukupno	10.731	101.454	14.391	25.567	30.720	182.863
Kamatno osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti	30.734	14.138	18.092	33.301	20.822	117.087
Kamatonosne pozajmice	452	48.602	418	1.626	13.275	64.373
Ostale osjetljive obaveze	2.635	-	-	-	-	2.635
Ukupno	33.821	62.740	18.510	34.927	34.097	184.095
Periodični gap	(23.090)	38.714	(4.119)	(9.360)	(3.377)	(1.232)
Kumulativni gap	(23.090)	15.624	11.505	2.145	(1.232)	
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	(10%)	7%	5%	1%	(1%)	

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.3. Rizik promjene cijena finansijskih instrumenata i gotovinskih tokova

Cjenovni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitka usljed promjene cijena finansijskih instrumenata, evidentiranih bilansno.

Mjerenjem cjenovnog rizika se obezbjeđuju podaci o uticaju na prihode i kapital Banke nastalog usljed promjena u tržišnim cijenama.

Postavljeni limiti ograničavaju veličinu ulaganja i definišu prihvatljiv gubitak za Banku. Vrijednost ulaganja, odnosno tržišna vrijednost portfolia se utvrđuje dnevno. Takođe, praćenje poštovanja postavljenih limita se odvija na dnevnom nivou.

Važećom Strategijom rizika je predviđeno izbjegavanje ove vrste rizika kroz zabranu otvaranja pozicija u vlasničkim hartijama od vrijednosti, kao i sopstvenih pozicija Banke.

5.4. Rizik likvidnosti

Likvidnost Banke se definiše kao sposobnost da izvršava svoje obaveze u skladu sa rokom dospijeća.

Rizik likvidnosti se definiše kao rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će banka za izmirenje obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva uz troškove koji su veći od uobičajenih.

Svoje obaveze iz poslovanja Banka izvršava iz sljedećih izvora:

- Tekućih novčanih priliva,
- Priliva od prodaje likvidnih instrumenata,
- Pozajmljenih sredstava sa tržišta.

Komitet za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) definiše, donosi odluke i prati sprovođenje Politke upravljanja rizikom likvidnosti.

Služba za upravljanje bilansnim pozicijama, sredstvima i operacijama na finansijskom tržištu je odgovorna za upravljanje kratkoročnom likvidnošću Banke, u skladu sa procedurom Upravljanje likvidnošću.

Menadžer za likvidnost prati kratkoročnu likvidnost kroz sagledavanje i poređenje raspoloživih likvidnih novčanih sredstava i najavljenih potreba za likvidnim novčanim sredstvima od strane drugih poslovnih sektora banke. Upravlja profilom likvidnosti, pokazateljima i rezervama, a takođe aktivno učestvuje u planiranju.

Odjeljenje kontrole rizika je odgovorno za postavljanje interne metodologije, praćenje i nadzor likvidnosti na rok (preko trideset dana) u svim valutama. Odjeljenje kontrole rizika takođe određuje načine i postupke za kvantitativno i kvalitativno mjerenje likvidnosti.

Nadležni tržišni sektori aktivno učestvuju u procesu upravljanja kratkoročnom (dnevnom) likvidnošću, odnosno likvidnošću na rok do trideset dana. Nadležni sektori su dužni da, u skladu sa procedurom Upravljanje likvidnošću, dostavljaju podatke o planiranim (dnevnim i mjesečnim) prilivima i odlivima sa svih računa i u svim valutama.

S obzirom da ovi podaci imaju direktan uticaj na donošenje odluka u vezi sa likvidnošću, pravilnost i ažurnost dostavljenih podataka je od posebnog značaja za šta su ovi sektori odgovorni. Svaka promjena u predviđenim prilivima i odlivima mora blagovremeno biti prosljeđena Službi za upravljanje bilansnim pozicijama, sredstvima i operacijama na finansijskom tržištu.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

Način praćenja i mjerenja likvidnosti

Kratkoročna (dnevna) likvidnost

Osnovni instrumenti i pokazatelji za praćenje i mjerenje kratkoročne (dnevne) likvidnosti su:

- Priprema i praćenje plana novčanih tokova u određenom vremenskom razdoblju (nedjeljno praćenje za period od 1 godine od dana izvještavanja);
- Analiza kretanja i projekcija usklađenosti novčanih tokova u pojedinim vremenskim intervalima i poštovanje postavljenih limita za scenarije normalnih uslova poslovanja, krize srednjeg inteziteta, kao i u slučaju ozbiljnih poremećaja na tržištu, na nedjeljnom i mjesečnom nivou;
- Obim potencijalnih novčanih tokova koje je moguće pokriti korišćenjem sekundarnih izvora likvidnosti;
- Ispunjavanje regulatornih zahtjeva na području likvidnosti.

Likvidnost na rok

Odjeljenje kontrole rizika vrši utvrđivanje usklađenosti novčanih priliva i odliva preko skale dospjeća (GAP analiza), najmanje za sljedeće vremenske periode: 7, 30, 90, 180, 365 i preko 365 dana. Adekvatna ročna usklađenost sredstava i izvora sredstava obezbjeđuje se poštovanjem sljedećih limita:

- 1) kratkoročni izvori sredstava sa dospjećem do 30 dana mogu se angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospjeća do 30 dana (pokriće 100%);
- 2) kratkoročni izvori sredstava sa dospjećem do 30 do 90 dana mogu se angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospjeća do 90 dana (pokriće 100%);
- 3) najviše 10% kratkoročnih izvora sredstava sa dospjećem do 90 do 180 dana mogu se angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospjeća dužim od 180 dana (pokriće 10%);

U 2015. godini Banka je interno računala 4 racia za praćenje likvidnosti na rok:

- 1) LvaR – VaR likvidnosti. Predstavlja sadašnju vrijednost stvarnih troškova zatvaranja marginalnih gepova. Ustanovljeni čvrsti limit je 500 EUR.
- 2) NSFR – neto stabilni racio finansiranja (strukturni racio likvidnosti). Predstavlja odnos raspoloživog iznosa stabilnog finansiranja i potrebnog iznosa stabilnog finansiranja. Ustanovljeni čvrsti limit je 60%.
- 3) LCR – kratkoročni racio likvidnosti koji pokazuje da li Banka ima dovoljno visoko kvalitetne aktive da pokrije potrebe likvidnosti u slučaju stresnog scenarija likvidnosti na 30 dana. Postavljeni limit Visoko likvidna aktiva/ neto novčani odliv je minimum 60%.

Ključni faktori likvidnosti u Hypo Alpe-Adria-Bank ad Podgorica imajući u vidu značajnu povezanost sa matičnom kompanijom Hypo Alpe-Adria-Bank International AG Klagenfurt, Austrija, kao i planove i principe poslovanja po kojima će raditi Banka, kao ključne faktore za održavanje likvidnosti prepoznaju se:

Eksterni faktori:

- Raspoloživost depozitnih izvora od matične kompanije,
- Raspoloživost depozita domaćih pravnih lica.

Interni faktori:

- Redovna naplata kredita.
- Upravljanje likvidnošću, u skladu sa procedurama upravljanja likvidnošću.

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2015. GODINE
(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)
5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)
Ključni faktori likvidnosti u Hypo Alpe-Adria-Bank ad Podgorica (nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjem na dan 31. decembar 2015. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7	8 - 15	16 - 30	31 - 90	91 - 180	181 - 365	1 - 5	Preko 5	UKUPNO
	dana	dana	dana	dana	dana	dana	godina	godina	O
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	50.452	176	703	4.032	1.758	1.319	1.934	264	60.638
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	3.858	-	-	-	-	-	-	-	3.858
Sredstva kod banaka	46.068	-	-	1.922	-	-	-	-	47.990
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	526	176	703	2.110	1.758	1.319	1.934	264	8.790
Kreditni	17.431	8	249	5.299	11.619	18.967	63.836	42.629	160.038
HoV koje se drže do dospelja	-	-	-	-	2.997	-	3.230	-	6.227
Ostala potraživanja	1.486	-	-	-	-	-	-	-	1.486
Ukupno :	69.369	184	952	9.331	16.374	20.286	69.000	42.893	228.389
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	41.562	1.170	2.090	8.637	16.656	30.741	25.622	1.931	128.409
Depoziti po viđenju	39.727	-	-	-	-	-	-	-	39.727
Oročeni depoziti	830	1.170	2.090	8.637	16.656	30.741	25.622	1.931	87.677
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	1.005	-	-	-	-	-	-	-	1.005
Ukupne pozajmice	51	-	371	739	4.165	2.733	47.780	1.680	57.519
Pozajmice od matične banke	-	-	-	-	3.747	1.067	39.372	-	44.186
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	-	-	-	14	-	151	3.283	1.328	4.776
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	371	725	418	1.515	5.125	352	8.506
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	51	-	-	-	-	-	-	-	51
Ostale dospjele obaveze	2.056	-	-	-	-	-	-	-	2.056
Ukupno :	43.669	1.170	2.461	9.376	20.821	33.474	73.402	3.611	187.984
Gap dospelja I-II	25.700	(986)	(1.509)	(45)	(4.447)	(13.188)	(4.402)	39.282	40.405
		24.71							
Kumulativni Gap	25.700	4	23.205	23.160	18.743	5.525	1.123	40.405	
% od ukupnog izvora sredstava	13,7%	13,1%	12,3%	12,3%	10%	2,9%	0,6%	21,5%	

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2015. GODINE
(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)
b) Prema očekivanom dospjeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	52.373	176	703	2.110	1.758	1.319	1.934	264	60.638
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	3.858	-	-	-	-	-	-	-	3.858
Sredstva kod banaka	47.988	-	-	-	-	-	-	-	47.988
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	527	176	703	2.110	1.758	1.319	1.934	264	8.790
Kreditni	11	8	3.764	8.664	19.726	23.385	68.616	35.864	160.038
HoV koje se drže do dospjeća	-	-	-	-	2.997	-	3.230	-	6.227
Ostala potraživanja	-	-	371	371	372	372	-	-	1.486
Ukupno :	52.384	184	4.838	11.145	24.854	25.076	73.780	36.128	228.389
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	4.804	1.170	6.213	9.582	18.596	32.682	53.431	1.931	128.409
Depoziti po viđenju	3.973	-	3.972	795	1.589	1.589	27.809	-	39.727
Oročeni depoziti	831	1.170	2.090	8.637	16.656	30.741	25.622	1.931	87.677
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	-	-	151	151	351	352	-	-	1.005
Ukupne pozajmice	-	-	379	747	4.183	2.751	47.780	1.680	57.519
Pozajmice od matične banke	-	-	-	-	3.747	1.067	39.372	-	44.186
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	-	-	-	14	-	152	3.283	1.328	4.777
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	371	725	418	1.514	5.125	352	8.506
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	-	-	8	8	18	18	-	-	51
Ostale dospjele obaveze	-	-	308	308	720	720	-	-	2.056
Ukupno :	4.804	1.170	6.900	10.637	23.499	36.153	101.211	3.611	187.984
Gap dospjeća I-II	47.580	(986)	(2.062)	507	1.355	(11.077)	(27.431)	32.517	40.404
Kumulativni Gap	47.580	46.594	44.532	45.039	46.394	35.318	7.887	40.404	
% od ukupnog izvora sredstava	25,3%	24,8%	23,7%	24%	24,7%	18,8%	4,2%	21,5%	

Ukupno garancije i preuzete obaveze na dan 31. decembar 2015. godine (Napomena 26):

	Do godinu dana	Preko godinu dana	Ukupno
Garancije	8.863	408	9.271
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene odobrene kredite	9.125	628	9.753
Ukupno	17.988	1.036	19.024

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2015. GODINE
(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)
5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)
Ključni faktori likvidnosti u Hypo Alpe-Adria-Bank ad Podgorica (nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjem na dan 31. decembar 2014. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

a) Prema preostalom ugovorenom dospijeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	41.918	171	684	2.053	1.711	1.283	1.882	257	49.958
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	4.301	-	-	-	-	-	-	-	4.301
Sredstva kod banaka	37.103	-	-	-	-	-	-	-	37.103
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	513	171	684	2.053	1.711	1.283	1.882	257	8.554
Kreditni	16.436	155	314	11.551	6.812	20.414	73.367	44.262	173.311
HoV koje se drže do dospijeća	-	-	-	-	2.493	-	266	-	2.759
Ostala potraživanja	551	-	-	-	-	-	-	-	551
Ukupno :	58.905	326	999	13.604	11.016	21.697	75.515	44.518	226.579
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	31.883	1.782	2.311	14.138	18.092	33.301	18.903	1.918	122.328
Depoziti po viđenju	30.407	-	-	-	-	-	-	-	30.407
Oročeni depoziti	-	1.782	2.311	14.138	18.092	33.301	18.903	1.918	90.445
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	1.476	-	-	-	-	-	-	-	1.476
Ukupne pozajmice	67	-	371	739	418	1.626	58.472	2.680	64.373
Pozajmice od matične banke	-	-	-	-	-	-	47.877	-	47.877
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	-	-	-	14	-	112	2.918	1.851	4.894
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	371	725	418	1.514	7.676	829	11.534
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	67	-	-	-	-	-	-	-	67
Ostale dospjele obaveze	2.636	-	-	-	-	-	-	-	2.636
Ukupno :	34.586	1.782	2.682	14.876	18.510	34.927	77.375	4.598	189.337
Gap dospijeća I-II	24.319	(1.455)	(1.683)	(1.272)	(7.494)	(13.231)	(1.860)	39.920	37.242
Kumulativni Gap	24.319	22.863	21.180	19.908	12.414	(816)	(2.676)	37.242	
% od ukupnog izvora sredstava	10%	10%	9%	8%	5%	0%	(1%)	16%	

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2015. GODINE
(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)
b) Prema očekivanom dospijeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	41.918	171	684	2.053	1.771	1.283	1.822	257	49.958
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	4.301	-	-	-	-	-	-	-	4.301
Sredstva kod banaka	37.103	-	-	-	-	-	-	-	37.103
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	513	171	684	2053	1.771	1.283	1.822	257	8.554
Kreditni	14	155	3.777	14.730	14.985	24.137	76.837	38.676	173.311
HoV koje se drže do dospijeća	-	-	-	-	2.493	-	266	-	2.759
Ostala potraživanja	-	-	402	402	-	-	-	-	804
Ukupno :	41.932	326	4.863	17.185	19.249	25.420	78.925	38.932	226.832
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	3.041	1.782	5.573	14.967	19.824	35.034	40.188	1.918	122.328
Depoziti po viđenju	3.041	-	3.041	608	1.216	1.216	21.285	-	30.407
Oročeni depoziti	-	1.782	2.311	14.138	18.092	33.301	18.903	1.918	90.445
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	-	-	221	221	516	516	-	-	1.476
Ukupne pozajmice	-	-	381	749	442	1.650	58.472	2.680	64.372
Pozajmice od matične banke	-	-	-	-	-	-	47.877	-	47.877
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	-	-	-	14	-	112	2.918	1.851	4.894
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	371	725	418	1.514	7.676	829	11.534
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	-	-	10	10	24	24	-	-	67
Ostale dospjele obaveze	-	-	395	395	922	922	-	-	2.636
Ukupno :	3.041	1.782	6.350	16.111	21.189	37.606	98.660	4.598	189.336
Gap dospijeća I-II	38.891	(1.456)	(1.486)	1.074	(1.939)	(12.186)	(19.735)	34.335	37.496
Kumulativni Gap	38.891	37.435	35.949	37.023	35.084	22.898	3.163	37.498	
% od ukupnog izvora sredstava	17%	16%	15%	16%	15%	10%	2%	16%	

Ukupno garancije i preuzete obaveze na dan 31. decembar 2014. godine (Napomena 26):

	Do godinu dana	Preko godinu dana	Ukupno
Garancije	2.422	4.092	6.514
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene odobrene kredite	2.976	2.783	5.759
Ukupno	5.398	6.875	12.273

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)**

Banka je u toku 2015. godine održavala dnevni koeficijent likvidnosti iznad limita od 0,9 propisanog od strane Centralne banke Crne Gore.

Dnevni koeficijent likvidnosti	2015.
na dan 31. decembar	4,21
prosjeak za decembar	4,42
maksimalan nivo u toku godine	5,04
minimalan nivo u toku godine	3,50

Vrijednosti dnevnog koeficijenta tokom 2015. godine:

Dnevni koeficijent likvidnosti	2014.
na dan 31. decembar	4,81
prosjeak za decembar	4,57
maksimalan nivo u toku godine	5,13
minimalan nivo u toku godine	3,54

Banka je tokom 2015. godine zadržala sličnu adekvatnost ročne usklađenosti sredstava i izvora sredstava, kao u 2014. godini.

Struktura na dan 31. decembra 2015. godine je sljedeća:

Učešće likvidnih obaveza u likvidnim sredstvima - ročnost do 30 dana	22%
Učešće likvidnih obaveza ročnosti od 31 – 90 dana u likvidnim sredstvima ročnost do 90 dana	19%
Procenat obaveza ročnosti od 91 – 180 dana koji su plasirani u instrumente aktive sa ročnošću preko 180 dana	0%

Uporedna struktura na dan 31. decembra 2014. godine je sljedeća:

Učešće likvidnih obaveza u likvidnim sredstvima - ročnost do 30 dana	23%
Učešće likvidnih obaveza ročnosti od 31 – 90 dana u likvidnim sredstvima ročnost do 90 dana	30%
Procenat obaveza ročnosti od 91 – 180 dana koji su plasirani u instrumente aktive sa ročnošću preko 180 dana	13%

Stanja novih racia likvidnosti na dan 31.12.2015.

- 1) LvaR - normal scenario 211 EUR, stress scenario 248 EUR
- 2) NSFR - 105%
- 3) LCR- 195 %

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik

Kreditni rizik je definisan kao vjerovatnoća potpunog ili djelimičnog gubitka usljed neizvršavanja ugovorenih obaveza uzrokovanih slabljenjem kreditne sposobnosti zajmoprimca, odnosno komitenta banke.

Kreditni portfolio banke se sastoji od kredita korporativnim privrednim subjektima, malim i srednjim preduzećima (SME), preduzetnicima, javnom sektoru, fizičkim licima.

Nosilac ukupnih ovlaštenja za preuzimanje kreditnog rizika je Uprava Banke. Uprava Banke ovlaštena je za preuzimanje kreditnog rizika u iznosima do EUR 3.000.000. U skladu sa važećim operativnim politikama, Uprava Banke delegirala je 50% ovlaštenja za preuzimanje kreditnog rizika na Kreditni odbor Banke, pa ovo važno tijelo Banke može donositi kreditne odluke u iznosima do EUR 1.500.000. Takođe, u skladu sa važećim operativnim politikama Banke, Uprava Banke delegirala je ovlaštenja za preuzimanje kreditnog rizika s Kreditnog odbora na pojedinačne rukovodioce sektora Rizika za kreditne odluke za predmetni tržišni sektor.

Tri glavne komponente procesa upravljanja kreditnim rizikom su:

- usmjeravanje i vršenje akcija u cilju mjerenja, preuzimanja, izbjegavanja i disperzije rizika,
- limitiranje rizika i
- kontrola rizika (mjerenje, praćenje, izvještavanje).

Prilikom aktivnosti mjerenja, usmjeravanja i vršenja akcija u cilju preuzimanja, izbjegavanja i disprezije kreditnog rizika, Banka sprovodi 4 (četiri) pristupa:

- Finansijska analiza klijenta, uvid u klijentovu kreditnu istoriju s Bankom i drugim finansijskim institucijama, analiza tekućeg kreditnog zahtjeva, analiza klijentovog biznis modela, analiza klijentovih poslovnih planova i projekcija i posljedično odobrenje (preuzimanje) kreditnog rizika;
- Redovna prezentacija statusa poslovanja klijenta nadležnom nosiocu preuzetih ovlaštenja za definisani kreditni rizik najmanje jednom godišnje tokom perioda trajanja ugovora između Banke i klijenta;
- Redovan nadzor klijentovih aktivnosti, a naročito u oblasti redovnog plaćanja dospjelih obaveza, značajnih promjena u finansijskom stanju i internom rejtingu klijenta;
- Eventualno restrukturiranje klijentovih obaveza perma Banci i posljedično pristupanje koracima prinudne naplate, u slučaju neuspješnog restrukturiranja.

Preuzimanje kreditnog rizika

Uprave Banke, kao nosilac ukupnih ovlaštenja za preuzimanje kreditnog rizika, nadležna je za delegiranje ovlaštenja na Kreditni Odbor Banke i na pojedinačne ovlaštenja za preuzimanje kreditnog rizika zaposlenih u sektorima Rizika.

Prije donošenja odluke o podnijetom kreditnom prijedlogu, nosilac ovlaštenja za preuzimanje kreditnog rizika mora imati na raspolaganju informacije o kvantitativnim i kvalitativnim pokazateljima kreditne sposobnosti potencijalnog korisnika kredita, kao što su podaci:

- o strukturiranju transakcije (kredita) između Banke i klijenta,
- o finansijskom stanju klijenta,
- o tržišnom segmentu klijenta i o tržištu uopšte (kod pravnih lica i o korporativnoj strategiji klijenta),
- namjeni za koju se kredit odobrava,
- kod pravnih lica i o biznis modelu klijenta i same transakcije (kredita),
- izvorima za vraćanje kredita,
- vrsti i vrijednosti obezbjeđenja kredita
- i o svim eksternim informacijama koje mogu biti relevantne za donosioca kreditne odluke.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Preuzimanje kreditnog rizika (nastavak)

Strukturiranje transakcije (kredita) između Banke i klijenta vrši se u Sektorima (Odjeljenjima) prodaje, utvrđivanjem optimalnog odnosa između klijentovih potreba i Bančine ponude proizvoda.

Finansijsko stanje korisnika kredita, tržišni segment i komparativne prednosti, namjena kredita, biznis model, izvori za vraćanje kredita, opis i vrijednost kolaterala i druge relevantne informacije nosiocu ovlaštenja za preuzimanje kreditnog rizika prezentuju se u standardizovanoj formi kreditne aplikacije (zahtjeva) kompletirane zajedničkim radom i analizama sektora Prodaje i ovlaštenog sektora Rizika, koji prati tržišni sektor.

U postupku odobravanja kredita, za procjenu drugih faktora relevantnih za odluku o preuzimanju kreditnog rizika, naročito se posvećuje pažnja sljedećem:

- 1) informacijama o opštem ekonomskom ciklusu;
- 2) informacijama o stanju i perspektivama privredne grane kojoj pripada dužnik;
- 3) podacima o koncentraciji kredita u pojedinim privrednim granama
- 4) tržišnoj poziciji dužnika;
- 5) vlasničkoj i statusnoj promjeni kod dužnika;
- 6) korporativnom upravljanju i sposobnosti menadžmenta;
- 7) strukturiranosti kredita;
- 8) kompatibilnosti namjene kredita sa djelatnošću dužnika, i
- 9) usklađenosti odobravanja kredita sa politikama i procedurama Banke.

Izbjegavanje kreditnog rizika

Opšte usmjerenje Banke je da ne odobrava sljedeće vrste kredita/kreditnih zahtjeva:

- Kredite of-šor kompanijama za poslove u drugim zemljama;
- Kredite podnosiocima zahtjeva sumnjivog karaktera odnosno integriteta;
- Kredite za poslove koji djeluju nezakoniti s aspekta tekuće regulative odnosno, odstupaju od Bančine poslovne politike;
- Kredite potencijalnom zajmoprimcu koji odbija da obezbijedi banci standardnu finansijsku i ostalu prateću dokumentaciju, odnosno relevantne podatke poslovanja;
- Nove kreditne zahtjeve klijenata koji su prouzrokovali gubitke za Banku, neposlovnim ponašanjem prilikom ranije uzetih kredita.

Takođe, licima povezanim sa Bankom se ne smije davati specijalni tretman prilikom odobravanja kredita, utvrđivanja uslova, troškova, tražene (standardne) dokumentacije ili planova otplate kredita.

Izraz "lica povezana sa bankom" definisan je Zakonom o bankama (član 3- Pojmovnik) i to su:

- članovi organa banke, akcionari, zaposleni u banci, kao i članovi njihove uže porodice (bračni drug i djeca),
- pravno lice u kojem lice koje ima kvalifikovano učešće u banci,
- pravno lice u kojem jedno od lica iz al. 1 i 2 ove tačke ima značajan uticaj ili je lice iz alineje 1 ove tačke direktor ili član odbora direktora ili drugog odgovarajućeg organa tog pravnog lica,
- lice koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 50% u pravnom licu koje ima kvalifikovano učešće u banci.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Kreditni rizik može biti koncentrisan kod jednog ili više komitenata sa potencijalom da proizvede gubitke koji mogu ugroziti stabilnost i mogućnost Banke da obavlja svoje osnovne aktivnosti.

U svrhu disperzije kreditnog rizika utvrđuju se limiti izloženosti prema jednom ili više zajmoprimaca, u skladu sa regulativom: Zakonom o bankama, Odlukom o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom i Odlukom o minimalnim standardima poslovanja banke sa licima povezanim sa bankom.

Zakon o bankama propisuje da ukupna izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica ne smije biti veća od 25% sopstvenih sredstava banke.

Izloženost Banke prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica, predstavlja ukupan iznos svih potraživanja banke po kreditima i drugoj aktivi, uključujući i iznos vanbilansnih obaveza i nenaplaćene otpisane aktive, umanjen za iznos potraživanja koji je obezbijeđen kvalitetnim instrumentima obezbjeđenja potraživanja, u skladu sa propisom Centralne banke.

Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, koja je jednaka ili veća od 10% sopstvenih sredstava banke, smatra se velikom izloženošću banke.

Zbir svih velikih izloženosti banke ne smije biti veći od 800% sopstvenih sredstava banke.

Disperzija i limiti izloženosti kreditnom riziku (nastavak)

Za izloženosti prema licima povezanim sa bankom, Banka je dužna da primijeni sljedeća ograničenja:

- 1) ukupna izloženost banke prema svim licima povezanim sa bankom ne smije biti veća od 200% sopstvenih sredstava banke;
- 2) ukupna izloženost prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor, uključujući i članove njegove uže porodice, smije iznositi najviše 2% sopstvenih sredstava banke;
- 3) ukupna izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom lica iz tačke 2 ovog stava i/ili članova njihove uže porodice smije iznositi najviše 10% sopstvenih sredstava banke;
- 4) ukupna izloženost prema zaposlenom koji nije lice iz tačke 1 ovog stava smije iznositi najviše 1% sopstvenih sredstava banke;
- 5) ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvalifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tog akcionara, smije iznositi najviše 10% sopstvenih sredstava banke;
- 6) ne smije iznositi više od 20% sopstvenih sredstava banke zbir ukupne izloženosti banke prema sljedećim licima:
 - akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara,
 - pravnim licima koja kontroliše lice koje kontroliše i banku,
 - pravnim licima koje kontroliše banka.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.5. Kreditni rizik (nastavak)****Metodi mjerenja i praćenje izloženosti kreditnom riziku**

Praćenje, mjerenje i kontrola poštovanja uspostavljenih limita za preuzimanje kreditnog rizika odvijaju se na dva nivoa – po pojedinačnoj izloženosti i na portfolio nivou.

Sektor za kreditnu podršku i administraciju i Sektor za finansijsku analizu i ocjenu kreditnog rizika su dužni da uspostave i sprovedu praćenje individualnih kreditnih izloženosti po sljedećim osnovama:

- adekvatnu administraciju kreditnih dosijea u skladu sa procedurom Sektora, ažurnu knjigovodstvenu evidenciju svih promjena u kreditnom odnosu;
- sprovođenje ažurne kontrole ispunjavanja kreditnih obaveza, s ciljem da se u najranijoj fazi identifikuje mogući nepovoljan trend u kreditnom dosijeu;
- utvrđivanje ukupnog iznosa izloženosti prema pojedinačnom zajmoprimcu ili grupi povezanih lica, kao i prema licima povezanim sa bankom, i utvrđivanje da li spadaju u velike izloženosti;
- adekvatnu mjesečnu procjenu kreditnog rizika po zajmoprimcu u smislu dodjeljivanja pravilne kategorije rizika i izdvajanje rezervacija u skladu sa istim;
- dostavljanje informacija o kašnjenjima zajmoprimaca i puna kooperacija sa tržišnim sektorima u cilju efikasnije naplate potraživanja;
- pripremu materijala za Odbor za praćenje potencijalno problematičnih kredita, za koji se redovno priprema kompletna informacija o kreditnoj izloženosti kojoj je dodijeljen interni rejting 4A i niži;
- adekvatan monitoring obezbjeđenja povraćaja kredita, što podrazumijeva najmanje godišnju certifikovanu evaluaciju sredstava obezbjeđenja i davanje instrukcija tržišnim sektorima u slučaju potrebe za preduzimanjem mjera kako bi se ponovo uspostavio ugovoreni stepen pokrića.

Rejting klijenta procjenjuje se na kraju izvršene finansijske analize, a na osnovu određenih kriterijuma koji se koriste u analizi. Takođe, redovna mjesečna rekalkulacija internog rejtinga vrši se na osnovu informacija o:

- danima kašnjenja klijenta,
- eksternih faktora koji mogu uticati na pogoršanje finansijske situacije klijenata, i
- bilo koje eksterne ili interne informacije koja ukazuje na materijalno uvećanje kreditnog rizika.

Izloženost kreditnom riziku po kategorijama internih rejtinga, data je u nastavku:

	Privreda		Stanovništvo		Ukupno	
	Bruto	rezervacije	Bruto	rezervacije	Bruto	rezervacije
31.12.2015						
bez rejtinga	280	1	1.222	43	1.502	44
1A-1E	234	2	623	7	857	9
2A-2E	11.840	19	15.041	149	26.881	167
3A-3E	42.607	218	28.199	413	70.806	631
4A-4E	3.528	58	27.392	2.218	30.920	2.276
5A-5E	15.555	2.416	14.117	6.298	29.672	8.715
Ukupno	74.044	2.714	86.595	9.128	160.638	11.843
Ukupno (neto)		71.330		77.467		148.797

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

	Privreda		Stanovništvo		Ukupno	
	Bruto	rezervacije	Bruto	rezervacije	Bruto	rezervacije
31.12.2014						
bez rejtinga	35	1	842	2	877	3
1A-1E	554	3	661	10	1.215	13
2A-2E	22.999	60	15.505	163	38.504	223
3A-3E	32.181	212	32.114	198	64.295	410
4A-4E	10.714	50	29.973	148	40.690	198
5A-5E	16.392	1.956	11.338	2.776	27.730	4.732
Ukupno	82.875	2.282	90.436	3.297	173.311	5.579
Ukupno (neto)		80.593		87.139		167.732

Odjeljenje rehabilitacije i Odjeljenje za kontrolu rizika, za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke po osnovu kojih je banka izložena kreditnom riziku, vrše mjesečnu procjenu obezvređenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke) po već utvrđenoj metodologiji a u skladu sa Medjunarodnim računovodstvenim standardima.

Banka razlikuje i obračunava dva opšta tipa umanjenja vrijednosti:

1. Rezervacije za pojedinačne (specifične) rizike sa dva pod-tipa:
 - a. Individualno umanjenje vrednosti (SRP)
 - b. Kolektivno umanjenje vrednosti (SRP CI)
2. Rezervacije za portfolio rizike (opšte rezervacije za rizike) – PRP)

Rezervacije za pojedinačne rizike predstavljaju ispravku vrijednosti sredstava za iznos za koji se očekuje da neće biti naplaćen (povraćen) na ugovoreni datum dospeljeća. Iznos gubitka za koji se ispravlja preostala neizmirena izloženost jednak je bruto izloženosti (bilansne i/ili vanbilansne) umanjenoj za očekivane buduće tokove gotovine diskontovane po trenutnoj vrijednosti.

$$\text{Rezervacije za pojedinačne rizike} = \text{Bruto izloženost} - \text{Neto sadašnja vrijednost svih budućih očekivanih tokova gotovine (do konačne otplate)}$$

Rezervacije za pojedinačne rizike predstavljaju mjeru rizika za identifikovane gubitke i mogu se uvijek izdvojiti za pojedinačnu izloženost. U zavisnosti od tipa procjene tokova gotovine, razlikujemo:

- a) Individualno utvrđene rezervacije gdje se budući očekivani tokovi gotovine procjenjuju i priznaju za svaku pojedinačnu izloženost/klijenta,
- b) Kolektivno utvrđene rezervacije gdje se budući očekivani tokovi gotovine procjenjuju za grupu izloženosti sličnih karakteristika, ali se mogu priznati (izdvojiti) za svaku pojedinačnu izloženost koja pripada grupi izloženosti.

Najznačajniji kriterijum za utvrđivanje koji će se metod koristiti za procjenu pojedinačnih rezervacija za rizike jeste da li je ukupni iznos izloženosti individualno značajan ili ne. Banka tretira određenu izloženost kao individualno značajnu u slučaju kada ukupna bruto izloženost grupe povezanih lica prelazi 50.000 EUR bez umanjenja za vrijednost kolaterala.

U decembru 2015. godine, Banka je izvršila korekciju metodologije u smislu vrijednosti kolaterala koji se koriste pri obračunu. Procijenjene vrijednosti kolaterala za stambene nepokretnosti su prilagođene tj. smanjene, što je posljedično dovelo i do smanjenja interno prihvaćenih vrijednosti kolaterala. Kod rezervacija za pojedinačne rizike, pri obračunu su se koristile procijenjene vrijednosti kolaterala. Od decembra 2015. godine, nova interno prihvaćena vrijednost kolaterala se koristi za sve vrste umanjenja vrijednosti.

Osim ove izmjene, Banka je pešla na Basel II dane kašnjenje, kao osnovni triger za default klijenta i obračun rezervacija, umjesto ekonomskih dana kašnjenja koji su se do sada koristili.

Obije gore navedene izmjene su dovele do značajnog povećanja rezervacija na 31.12.2015.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Rezervacije za rizike na portfolio nivou predstavljaju ispravku vrijednosti sredstava za nastale ali neprijavljene (neidentifikovane) gubitke. Pošto za procjenu rezervacija za rizike na portfolio nivou ne mora doći do default događaja, one se ne mogu izdvajati za pojedinačne izloženosti, već predstavljaju opštu mjeru očekivanog kreditnog rizika u okviru portfolia ispravljenu za period hitnosti. U principu, rezervacije za rizike na portfolio nivou predstavljaju rezultat sledećeg pristupa:

$$\text{Rezervacije za rizike na portfolio nivou} = \text{Očekivani gubitak (PD*EAD*LGD)} - \text{Period identifikacije gubitka (Loss Identification Period - LIP)}$$

Sledeća tabela prikazuje izloženost kreditnom riziku umanjena za rezervisanja:

	Bruto krediti	rezervacije krediti	Neto potraživanja krediti
31.12.2015			
Rezervacije na portfolio nivou za latentne gubitke	129.968	727	129.241
Rezervacije na portfolio nivou za kolektivno oštećene kredite	7.092	2.727	4.365
Rezervacije na individualnom nivou	23.578	8.389	15.189
Ukupno	160.638	11.843	148.795

	Bruto krediti	rezervacije krediti	Neto potraživanja krediti
31.12.2014			
Portfolio rezervisanja za rizik	155.808	1.434	154.374
Individualna rezervisanja za rizik	17.503	4.145	13.358
Ukupno	173.311	5.579	167.732

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.5. Kreditni rizik (nastavak)**

Pregled ukupnog iznosa individualno umanjenih kredita klijentima, kao i sredstava kod drugih banaka, zajedno sa fer vrijednosti povezanih kolaterala koje Banka drži kao sredstvo obezbjeđenja, dat je u nastavku:

	Privreda	Stanovništvo	Ukupno
31.12.2015			
Ukupno krediti SRP/SRPci	11.711	18.958	30.670
Rezervacije SRP/SRPci	2.455	8.661	11.116
Kolaterali	8.115	9.344	17.458

	Privreda	Stanovništvo	Ukupno
31.12.2014			
Ukupno krediti SRP/SRPci	8.142	9.361	17.503
Rezervacije SRP/SRPci	1.372	2.773	4.145
Kolaterali	5.721	6.198	11.919

Odjeljenje za kontrolu rizika je dužno da na portfolio nivou prati izloženost kreditnom riziku po sljedećim osnovama:

- utvrđivanje zbira velikih izloženosti i kontrola poštovanja limita ovlašćenja,
- utvrđivanje i praćenje kvaliteta kreditnog portfolia (struktura po kategorijama rizika, po veličini kredita, po privrednim granama i kontrola poštovanja limita ovlašćenja,
- praćenje razvoja u odnosu na prethodne periode.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Instrumenti obezbjeđenja

Procjena kvaliteta kolaterala vrši se na osnovu njegove procijenjene vrijednosti, tržišnih i drugih uslova za realizaciju tog kolaterala, uzimajući naročito u obzir rokove u kojima se kolateral može realizovati.

Instrumenti obezbjeđenja koje Banka koristi u poslovanju su:

- 1) hipoteke nad poslovnim i stambenim objektima
- 2) jemstva pravnih i fizičkih lica
- 3) zaloga nad nepokretnom i pokretnom imovinom,
- 4) zaloga nad hartijama od vrijednosti,
- 5) garancije banaka i korporativne garancije
- 6) položeni garantni depoziti.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku bez uzimanja u obzir sredstava obezbjeđenja:

	2015	2014
Bilansna aktiva		
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	42.457	38.041
Potraživanja za kamatu i naknadu	1.872	1.816
Depoziti kod banaka	18.181	11.917
Plasmani komitentima		
- Preduzeća	64.982	71.055
- Stanovništvo (uključujući kreditne kartice)	70.969	71.652
- Hipotekarni krediti	14.046	16.258
- Preduzetnici i mala preduzeća	8.667	12.530
Hartije od vrijednosti (izuzev sopstevnih akcija)	6.227	2.729
Ostali plasmani	-	-
Ostala sredstva	575	35
Ukupno bilansna aktiva	227.976	226.033
Vanbilansne stavke:		
Finansijske garancije i akreditivi	9.271	6.570
Nepovučena sredstva i ostale neopozive obaveze	9.753	5.759
Ukupno vanbilansne stavke	19.024	12.329
Stanje na dan 31. decembar	247.000	238.362

Kreditna izloženost i kolaterali su prikazani u sledećoj tabeli:

	Stanovništvo		Privreda		Ukupno	
	Neto krediti	Kolaterali	Neto krediti	Kolaterali	Neto krediti	Kolaterali
31.12.2015						
Kreditna izloženost, neto	71.235	49.173	77.560	46.686	148.795	95.859
31.12.2014						
Kreditna izloženost, neto	87.530	62.149	81.423	54.166	168.953	116.315

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Plasmani

Pregled plasmana prikazan je u tabeli:

	<u>31. decembar 2015.</u>		<u>31. decembar 2014.</u>	
	Plasmani komitentima	Depoziti kod banaka	Plasmani komitentima	Depoziti kod banaka
Neobezvređena potraživanja bez kašnjenja	103.865	18.181	117.567	11.917
Neobezvređna dospela potraživanja	106	-	685	-
Obezvređena potraživanja	54.694	-	54.310	-
Ukupni bruto plasmani	158.665	18.181	172.562	11.917

Neobezvrijeđeni dospjeli plasmani

Na dan 31. decembar 2015. godine, neobezvrijeđeni dospjeli plasmani komitentima iznose:

	Stanovništvo, preduzetnici i mala preduzeća			Privreda	
	Hipotekarni kreditni	Stanovništvo	Preduzetnici i mala preduzeća	Preduzeća	Ukupno
31. decembar 2015.					
U kašnjenju do 29 dana	8	10	14	74	106
U kašnjenju 30 - 89 dana	-	-	-	-	-
U kašnjenju 90 dana – manje od jedne godine	-	-	-	-	-
Ukupni bruto plasmani	8	10	14	74	106

Na dan 31. decembar 2014. godine, neobezvrijeđeni dospjeli plasmani komitentima iznose:

	Stanovništvo, preduzetnici i mala preduzeća			Privreda	
	Hipotekarni kreditni	Stanovništvo	Preduzetnici i mala preduzeća	Preduzeća	Ukupno
31. decembar 2014.					
U kašnjenju do 29 dana	-	247	74	342	663
U kašnjenju 30 - 89 dana	-	-	-	22	22
U kašnjenju 90 dana – manje od jedne godine	-	-	-	-	-
Ukupni bruto plasmani		247	74	364	685

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Obezvrijeđena potraživanja

Pregled bruto iznosa obezvrijeđenih potraživanja, na dan 31. decembar 2015. godine prikazan je u tabeli koja slijedi:

31. decembar 2015.	Stanovništvo, preduzetnici i mala preduzeća			Privreda	
	Hipotekarni krediti	Preduzetnici i mala preduzeća	Ostalo	Preduzeća	Ukupno
Pojedinačno obezvrijeđeni plasmani, bruto	5.377	2.965	21.791	24.561	54.694

Pregled bruto iznosa obezvrijeđenih potraživanja, na dan 31. decembar 2014. godine prikazan je u tabeli koja slijedi:

31. decembar 2014.	Stanovništvo, preduzetnici i mala preduzeća			Privreda	
	Hipotekarni krediti	Preduzetnici i mala preduzeća	Ostalo	Preduzeća	Ukupno
Pojedinačno obezvrijeđeni plasmani, bruto	6.730	3.259	16.481	27.840	54.310

Forborn aktiva

Pod forborn aktivom se smatraju oni klijenti koji nisu u mogućnosti da ispoštuju rokove i uslove iz ugovora zbog finansijskih poteškoća. Zbog novonastalih finansijskih poteškoća, Banka može da se odluči na izmjenu rokova i uslova iz ugovora kako bi omogućila klijentu da vraća dug i da refinansira ugovor, u cijelom iznosu ili samo dio.

U tom smislu, sljedeće je dozvoljeno:

- Izmjena dogovorenih uslova i rokova koje klijent nije u mogućnosti da ispoštuje zbog finansijskih poteškoća i koje se odobravaju zbog novonastale situacije klijenta.
- Totalno ili djelimično refinansiranje problematičnog ugovora, koje ne bi bilo odobreno da se klijent ne nalazi u finansijskim poteškoćama.

Izloženosti se neće smatrati forborn aktivom ukoliko se klijent ne nalazi u finansijskim poteškoćama.

U Grupi, tako i u Hypo Alpe-Adria-Bank AD Podgorica, smatra se da se klijent nalazi u finansijskim poteškoćama ukoliko mu je interni rejting gori od 3E tj. ukoliko spada u sljedeću grupu:

- Watch lista (4A – 4E)
- NPL (5A – 5E)

Sljedeća tabela prikazuje iznos forborn aktive na kraju 2015. i 2014. godine:

Bruto krediti	31.12.2015.	promjene u toku godine	31.12.2014.
Javni sektor	3.364	76	3.288
Privreda	8.764	(7.230)	15.994
Stanovništvo i mala i srednja preduzeća	14.848	837	14.011
Ukupna forborn aktiva	26.977	(6.316)	33.293

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.5. Kreditni rizik (nastavak)**

Sljedeća tabela predstavlja forborn aktivu podijeljenu po vrsti umanjenja vrijednosti koje je izvršeno:

Bruto krediti 31.12.2015.	Kreditni koji nisu u kašnjenju	Kreditni koji su u kašnjenju ali za koje nije izvršeno umanjenje vrijednosti	Izvršeno umanjenje vrijednosti	Bruto krediti 31.12.2015.
Javni sektor	-	3.364	-	3.364
Privreda	954	801	7.009	8.764
Stanovništvo i mala i srednja preduzeća	7.197	1.091	6.560	14.848
Ukupna forborn aktiva	8.151	5.256	13.569	26.977

5.6. Rizik zemlje

Rizik zemlje predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka za Banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore, iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika i obuhvata:

- 1) političko-ekonomski rizik (vjerovatnoća ostvarivanja gubitka koja proizilazi iz nemogućnosti naplate potraživanja Banke zbog ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika, kao i opštih ekonomskih i sistemskih prilika u toj zemlji);
- 2) rizik transfera (vjerovatnoća ostvarivanja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje dužnika, koja proizilazi iz ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih zemalja u određenoj valuti, utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika).

Odjeljenje kontrole rizika je odgovorno za planiranje na godišnjem nivou, praćenje izloženosti riziku zemlje, izvještavanje Uprave Banke o poštovanju interno uspostavljenih limita i, u slučaju potrebe, o visini potrebnih rezervacija i kategorizaciji izloženosti, odnosno rangiranju zemalja dužnika.

Nadležni tržišni sektori učestvuju u procesu planiranja aktivnosti na tržištima van Crne Gore i dužni su da se pridržavaju propisanih limita izloženosti riziku zemlje.

Potrebni kapital za rizik zemlje po metodologiji regulatora se utvrđuje tako što se ukupna neto izloženost prema dužnicima iz te zemlje ponderiše odgovarajućim ponderom rizika.

Neto izloženost prema jednoj zemlji predstavlja ukupnu izloženost prema dužnicima te zemlje, potom umanjenu za formirane rezerve za potencijalne kreditne gubitke po tim izloženostima.

5.7. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Banka identifikuje, procjenjuje i prati operativni rizik u svim materijalno značajnim proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima, a prije njihovog uvođenja procjenjuje operativni rizik koji može nastati njihovim uvođenjem.

Cilj Banke pri upravljanju operativnim rizikom jeste, pored identifikacije, i smanjenje vjerovatnoće nastanka identifikovanih potencijalnih događaja, kao i minimizacija gubitaka pri događajima po osnovu izloženosti Banke operativnom riziku.

Banka koristi jednostavni metod za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.8. Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 13 - „Odmjeravanje fer vrijednosti“ predviđa objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske iskaze. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti.

MSFI 13 zahtijeva objelodanjivanje mjerenja fer vrijednosti prema sljedećim hijerarhijskim nivoima:

- kotirane cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za ista sredstva ili iste obaveze (nivo 1);
- informacije, osim kotiranih cijena uključenih u nivo 1, koje su zasnovane na dostupnim tržišnim podacima za sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. cijene) ili indirektno (tj. izvedeni iz cijena) (nivo 2),
- informacije o sredstvu ili obavezi koje nijesu zasnovane na dostupnim tržišnim podacima (nivo 3).

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu (kao što su hartije od vrijednosti kojima se trguje i hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju) zasniva se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilansa stanja. Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu utvrđuje se različitim tehnikama procjene. Banka primjenjuje različite metode i utvrđuje pretpostavke koje se zasnivaju na tržišnim uslovima koji postoje na datum bilansa stanja. Te metode uključuju kotirane tržišne cijene ili kotirane cijene za slične instrumente, te procijenjene diskontovane vrijednosti novčanih tokova.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtevaju MRS i MSFI. Kako je objelodanjeno u Napomeni 4, po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

6. PRIHODI I RASHODI KAMATA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI

a) *Prihodi od kamata i slični prihodi*

Po osnovu depozita kod:

- inostranih banaka	1	13
- Centralne banke		1

Ukupno po osnovu depozita	1	14
----------------------------------	----------	-----------

Po osnovu kredita datih:

- finansijskim institucijama		11
- državnim organizacijama i opštinama	674	976
- preduzećima u privatnom vlasništvu	4.743	5.405
- preduzećima u državnom vlasništvu	318	381
- preduzetnicima	64	68
- fizičkim licima	5.876	7.263
- nevladinim i neprofitnim organizacijama	1	5

Ukupno po osnovu kredita	11.676	14.109
---------------------------------	---------------	---------------

Troškovi obezvrjeđenja po kamatnim potraživanjima	(243)	(769)
---	--------------	--------------

Ukupno prihodi od kamata	11.434	13.354
---------------------------------	---------------	---------------

Od toga: unwinding	417	147
--------------------	-----	-----

b) *Rashodi kamata i slični rashodi*

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Po osnovu depozita primljenih od:		
- finansijskih institucija	90	181
- državnih organizacija i opština	24	260
- preduzeća u privatnom vlasništvu	207	326
- preduzeća u državnom vlasništvu	38	2
- preduzetnika	1	1
- fizičkih lica	2.776	2.416
- nevladinih i neprofitnih organizacija	234	
Ukupno po osnovu depozita	3.370	3.186
Obaveze po kreditima	1.153	2.604
Ukupno po osnovu kredita	1.153	2.604
Ukupno rashodi kamata	4.523	5.790
Neto prihodi od kamata	6.911	7.564

7. TROŠKOVI OBEZVREĐENJA I REZERVISANJA

Svakako najveća stavka među troškovima rezervisanja su cinili troškovi rezervisanja koji su priznati po osnovu činjenice da je Zakonom o konverziji CHF kredita stvoren pravni osnov da se Banka obaveže da će izvršiti konverziju svih CHF kredita u EUR-ske koji je vazio na dan isplate samog kredita

U skladu sa tim, stručne službe Banke su izvršile procjenu dodatnih troškova usljed ove činjenice, za svaku partiju kredita koja je bila u CHF valuti.

Ukupan trosak rezervisanja je na dan 31.12.2015 godine iznosio 10.351 EUR od čega je bitno napomenuti da ih, između ostalog, čine i dvije velike stavke i to troškovi rezervisanja za konverziju CHF kredita u eurske po kursu koji je vazio na dan isplate kredita u iznosu od 8.750 EUR i troškovi rezervisanja za breakage fee po osnovu prijevremenog povraćaja ref. linija koji bi uslijedio odmah nakon konverzije CHF kredita i to u iznosu od 1.263 EUR

Pravni osnov je Zakon o konverziji koji je obavezao Banku da izvrši konverziju svih CHF kredita u EUR-ske po kursu koji je vazio na dan isplate kredita.

a) Knjiženja (u korist prihoda)/na teret rashoda

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Neto ispravke / rezervisanja po osnovu:		
- kredita	6.858	1.334
- umanjenje vrijednosti stečene aktive	3.635	-
- naknada za kredite	(73)	82
- vremenskih razgraničenja	74	
Ukupno troškovi obezvrjeđenja	<u>10.494</u>	<u>1.416</u>
Trosak rezervisanja za otpremnine kod raskida radnog odnosa	271	-
Trosak rezervisanja CHF konverzije	8.750	-
Trosak rezervisanja kod prijevremenog povraćaja ref. linija	1.264	
Troškovi rezervisanja za sudske sporove	3	-
Troškovi rezervisanja po osnovu vanbilansnih stavki	63	15
Ukupno troškovi rezervisanja	<u>10.351</u>	<u>1.431</u>

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2015. GODINE

(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

7. TROŠKOVI ZA GUBITKE PO BILANSNIM I VANBILANSNIM POZICIJAMA (nastavak)

b) Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

	Kredit i potraživanja od klijenata (Napomena 16)	Kamate i ostala finansijska potraživanja (Napomene 16 i 19)	Vanbilansna evidencija (Napomena 22)	Otpremnine zaposlenima (Napomena 22)	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2014. godine	7.378	698	150	138	8.364
Korekcija početnog stanja - prelazak na MRS:					
Ukidanje lokalnih rezervisanja					
Izdvajanje rezervisanja po MRS					
Ispravke vrijednosti u toku godine	11.233	1.111	1.803	(47)	14.100
Ukidanje indirektnih otpisa plasmana i rezervisanja	(12.684)	(1.197)	(1.788)	-	(15.669)
Otpis	(663)	(298)		-	(961)
Stanje, 31. decembar 2014. godine	5.264	314	165	91	5.834
Korekcija početnog stanja - prelazak na MRS:					
Ispravke vrijednosti u toku godine	13.481	353	544	-	14.366
Ukidanje indirektnih otpisa plasmana i rezervisanja	(6.974)	(3)	(481)	-	(7.446)
Otpis	(505)	(226)	-	-	(731)
Stanje na dan 31. decembar 2015. godine	11.266	438	228	91	12.023

8. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI

a) *Prihodi od naknada*

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Naknade po kreditima	905	1.212
Naknade po vanbilansnim poslovima	147	167
Naknade za usluge platnog prometa i vođenja računa	989	914
Ostale naknade i provizije	891	189
	<u>2.932</u>	<u>2.482</u>

b) *Rashodi od naknada*

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Naknade po uzetim kreditima	51	306
Naknade po vanbilansnim poslovima	44	94
Naknade Centralnoj banci	104	108
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking poslova	77	37
Ostale naknade i provizije	443	87
Osiguranje depozita	618	563
	<u>1.337</u>	<u>1.195</u>

9. NETO DOBICI OD INVESTICIONIH HOV

Neto dobiti / gubici od investicionih HOV

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Dobici od prodaje hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	-	1
Dobici od prodaje hartija od vrijednosti koje se drže do dospjeća	39	50
Neto dobiti od investicionih HOV	<u>39</u>	<u>51</u>

10. NETO DOBICI OD KURSNIH RAZLIKA

Neto dobiti / gubici od kursnih razlika

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Prihodi iz poslovanja sa devizama	101	165
Neto gubici po osnovu nerealizovanih kursnih razlika	-	(55)
Neto dobiti od kursnih razlika	<u>101</u>	<u>110</u>

11. TROŠKOVI ZAPOSLENIH, OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI I TROŠKOVI AMORTIZACIJE

	2015.	2014.
a) Troškovi zaposlenih		
Neto zarade	2.270	2.302
Porezi i doprinosi na zarade	1.730	1.710
Troškovi stručnog usavršavanja zaposlenih	10	40
Naknade članovima Upravnog odbora	-	-
Troškovi službenih putovanja	83	100
Troškovi rezervisanja za otpremnine		(46)
Ukupno	4.093	4.106
b) Opšti i administrativni troškovi		
Troškovi zakupa	712	671
Obezvrjeđenje po osnovu oneroznih ugovora	-	-
Troškovi održavanja imovine	1.478	1.197
Troškovi obezbjeđenja	125	129
Troškovi osiguranja	48	20
Ostali troškovi poslovnog prostora i fiksne aktive	114	-
Troškovi reklame	168	262
Usluge telekomunikacija	209	236
Kancelarijski materijal	84	64
Stručne usluge	524	592
Sudski troškovi	20	17
Ostali troškovi	1.737	461
Ukupno	5.219	3.649
c) Troškovi amortizacije		
Troškovi amortizacije		
-nekretnina, postrojenja i opreme	425	283
-nematerijalnih ulaganja	69	152
Ukupno	494	435

Banka zakupljuje poslovni prostor za centralu Banke, kao i za ekspoziture.

12. OSTALI RASHODI I OSTALI PRIHODI

a) *Ostali prihodi*

	2015.	2014.
Prihodi od naplaćenih otpisanih kredita i kamata:		
- ostalo	440	353
Dobici od prodaje nepokretnosti, postrojenja i opreme	5	23
Prihod od izdavanja poslovnog prostora	132	29
Ispravke prethodne godine	4	-
Vanredni prihodi	76	1
Ostali poslovni prihodi	77	10
	734	416

b) Ostali rashodi

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	81	-
Ostali troškovi poreza i taksu	74	464
Ispravke prethodne godine	130	20
Vanredni troškovi	98	10
Ostali rashodi	<u>383</u>	<u>494</u>

13. POREZI I DOPRINOSI IZ DOBITKA**a) Komponente poreza na dobit**

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Tekući porez na dobit	-	1.254
Odloženi poreski prihodi	-	-
	<u>-</u>	<u>1.254</u>

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i rezultata prije oporezivanja

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Gubitak prije oporezivanja	<u>(21.654)</u>	<u>(1.941)</u>
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%		(175)
Usklađivanje po osnovu kapitalnih gubitaka		21
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	5.492	(378)
Prenosivi poreski gubici po osnovu kojih nijesu priznata odložena poreska sredstva	<u>5.492</u>	<u>(532)</u>
Poreski efekti po osnovu ukidanja odloženih poreskih obaveza iz prethodnih godina	-	-
Poreski efekti priznati u bilansu uspjeha	<u>-</u>	<u>-</u>

c) Komponente odloženih poreskih sredstava i obaveza

	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Tekući porez na dobit	-	1.254
Odloženi poreski prihodi	-	-
	<u>-</u>	<u>1.254</u>

13. POREZI I DOPRINOSI IZ DOBITKA (nastavak)**d) Nepriznata odložena poreska sredstva (nastavak)**

Na dan 31. decembra 2015. godine Banka nije priznala odložena poreska sredstva u ukupnom iznosu od EUR 5.492 i to po osnovu neiskorišćenih prenosivih poreskih gubitaka za 2015. godinu 4.953 EUR, rezervisanja za otpremnine 5 EUR, rezervisanja za CHF gubitke 476 EUR i rezervisanja za štetne ugovore 58 EUR.

Banka nije priznala odložena poreska sredstva po osnovu neiskorišćenih prenosivih poreskih gubitaka zbog opreznosti u realizaciji planiranih poslovnih aktivnosti.

Prava na prenose neiskorišćenih poreskih gubitaka za koja nisu priznata odložena poreska sredstva u naprijed navedenim iznosima su istaknuta u sljedećim periodima:

	Neiskorišćena poreska sredstva po osnovu prenijetih poreskih gubitaka 2015.	Neiskorišćena poreska sredstva po osnovu prenijetih poreskih gubitaka 2014.
Do 1 godine	-	-
Od 1 do 5 godina	5.492	2.119
Preko 5 godina	-	-
Ukupno	5.492	2.119

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

	31. decembar	
	2015.	2014.
Gotovina u blagajni:		
u EUR	3.080	3.640
u stranoj valuti	809	661
Žiro račun	29.778	25.186
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	8.790	8.554
	42.457	38.041

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore (Sl.list CG 35/11, 22/12, 61/12, 57/13, 52/14, 7/15 i) (Napomena 3.4).

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. Banka može do 25% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora.

Na dan 31. decembra 2015. godine, Banka je u obliku državnih zapisa držala obaveznu rezervu u nominalnoj vrijednosti od EUR 6.227 EUR (31. Decembar 2014: 2.759). Državni zapisi su klasifikovani kao hartije od vrijednosti koje se drže do dospeća.

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Korespondentni računi kod inostranih banaka		
- kod matične banke i banaka Grupe	11.967	10.304
- kod ostalih banaka	4.293	1.613
- depoziti kod banaka - nerezidenti	1.921	-
	18.181	11.917

Korespondentski računi su otvoreni banaka članica Hypo Grupe, Citi Bank London, Citi Bank New York i Raiffeisen Bank International AG Beč.

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

I u 2015. godini, Banka je nastavila sa praksom odobravanja kratkoročnih kredita privrednim društvima, koji se najvećim dijelom odobravaju za obrtna sredstva sa rokom do 18 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobreni na period do 84 mjeseci i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, usluga, građevinarstva, turizma i ugostiteljstva. Lizing je odobran privrednim društvima na period od 12 do 60 mjeseci i to društvima iz oblasti usluga, turizma, ugostiteljstva i trgovine.

Kratkoročni krediti privrednim društvima se najčešće odobravaju uz kamatnu stopu u rasponu od 4,65% do 9% na godišnjem nivou. Dugoročni krediti privrednim društvima se najčešće odobravaju uz kamatne stope na godišnjem nivou u visini tromjesečnog EURIBOR-a, uvećanog za 5,5% do 8,6% godišnje. Lizing se odobrava uz kamatne stope na godišnjem nivou u visini tromjesečnog EURIBOR-a, uvećanog za 5,8% do 7,7% godišnje.

Gotovinski krediti stanovništvu se odobravaju sa kamatom u rasponu od 7,99% do 15% na godišnjem nivou i mogu biti kratkorocni i dugorocni sa dospeljećem do 7 godina. Najveći dio ovih kredita odobren je po kamatnoj stopi od 8,99% do 9,99% u zavisnosti od kategorije klijenta, primarno određenoj na osnovu redovnosti naplate ugovorenih obaveza i ugovornog odnosa sa Bankom. Dugoročni krediti stanovništvu obuhvataju kredite za kupovinu i izgradnju stambenih prostora kao i za ostale namjene, odobrene na period od 5 do 25 godina uz kamatnu stopu na godišnjem nivou u visini tromjesečnog EURIBOR-a za kredite odobrene u EUR, uvećanih za marginu od 5,99% do 8% godišnje, odnosno od 6,99% do 7,99% fiksno. Hipotekarni krediti fizičkim licima u 2015. godini odobravani su po kamatnoj stopi 7,99% do 11,5%+ 3M EURIBOR i 8,99% fiksno na godišnjem nivou, uz ročnost od 60 do 180 mjeseci. Lizing je odobran stanovništvu po kamatnoj stopi na godišnjem nivou u visini tromjesečnog EURIBOR-a, uvećanih za marginu od 8,5% do 10%, uz ročnost od 1 do 5 godina.. Ova kamatna stopa korigovana na nivo od 6,59% do 6,99% +3M EURIBOR za vrijeme održavanja Sajma automobila.

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Dospjeli krediti:		
privredna društva u privatnom vlasništvu i preduzetnici	9.638	8.313
privredna društva u državnom vlasništvu	-	219
opštine i javne organizacije	42	284
neprofitne organizacije	3	3
Zaposleni	41	47
fizička lica	6.589	6.374
Kratkoročni krediti:		
privredna društva u privatnom vlasništvu i preduzetnici	2.677	2.157
Opštine	-	837
zaposleni	3	6
fizička lica	34	173
Dugoročni krediti:		
domaće finansijske institucije	40	7
privredna društva u privatnom vlasništvu i preduzetnici	50.091	57.311
privredna društva u državnom vlasništvu	3.814	4.557
opštine i javne organizacije	7.249	9.818
neprofitne organizacije	24	-
zaposleni	5.835	6.088
fizička lica	72.428	76.368
	158.508	172.562
Potraživanja po neizmirenim garancijama	162	165
Kamatna potraživanja	1.488	1.816
Vremenska razgraničenja - naknade	(1.086)	(1.232)
Bruto krediti	158.508	173.311
Minus ispravka vrijednosti	(11.266)	(5.579)
	147.807	167.732

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfolio na kraju 2015. godine obuhvata najvećim dijelom komitente sa sjedištem na području Crne Gore: 95% (2014: 95%).

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

	31. decembar	U hiljadama EUR
	2015.	31. decembar 2014.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2.391	4.097
Vađenje rude i kamena	2.594	4.011
Prerađivačka industrija	4.878	6.628
Snabdijevanje vodom	1.139	1.585
Građevinarstvo	7.025	6.274
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	30.744	26.246
Saobraćaj i skladištenje	5.699	6.356
Usluge pružanja smještaja i ishrane	3.909	4.808
Informisanje i komunikacije	572	1.000
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	41	7
Poslovanje nekretninama	9	14
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2.649	3.857
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2.193	1.741
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	7.284	10.083
Obrazovanje	28	13
Zdravstvo i socijalna zaštita	1.999	6.256
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	221	264
Ostale uslužne djelatnosti	203	266
Fizička lica - rezidenti	83.838	87.643
Nerezidenti	1.092	1.413
UKUPNO	158.508	172.562

Ukupna potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na dan 31. decembra 2015. Iznose 10.197 EUR (31. decembra 2014. godine: EUR 8.191), što čini 4,44% ukupnih datih kredita.

	31. decembar 2015.		31. decembar 2014.	
	Zbir minimalnih rata lizinga	Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga	Zbir minimalnih rata lizinga	Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga
Do 1 godine	4.273	4.285	4.459	3.970
Od 1 do 5 godina	3.501	5.900	4.709	4.221
Preko 5 godina	1	12	1	-
	7.775	10.197	9.169	8.191
Ukupno minimalne rate lizinga				
<i>Minus: Budući finansijski prihodi</i>	(646)	-	(978)	-
Sadašnja vrednost minimalnih rata lizinga	7.129	10.197	8.191	8.191

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	Gradjevinski objekti	Oprema i ostala sredstva	Investicije u toku	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 01. januara 2014. godine	1.628	3.401	182	5.211
Povećanja	198	217	(182)	233
Stanje na dan 31. decembra 2014. godine	1.826	3.618	-	5.444
Povećanja	15	122	350	487
Stanje na dan 31. decembra 2015. godine	1.841	3.740	350	5.931
Ispravka vrijednosti				
Stanje na dan 01. januara 2014. godine	1.164	2.436	-	3.600
Amortizacija	122	257	-	379
Stanje na dan 31. decembra 2014. godine	1.286	2.693	-	3.979
Amortizacija	297	283	-	580
Stanje na dan 31. decembra 2015. godine	1.583	2.976		4.559
Neotpisana vrijednost na dan:				
31. decembar 2015. godine	<u>257</u>	<u>764</u>	<u>350</u>	<u>1.372</u>
31. decembar 2014. godine	<u>360</u>	<u>933</u>	<u>191</u>	<u>1.484</u>

Na dan 31. decembra 2015. godine, Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

18. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Promjene na nematerijalnim ulaganjima u toku 2015. i 2014. godine su bile sljedeće:

	Ukupno
Nabavna vrijednost	
Stanje, 1. januara 2014.	2.566
Nabavke	116
Stanje, 31. decembra 2014.	2.682
Ispravka vrijednosti	
Stanje, 1. januara 2014.	(2.367)
Amortizacija	(56)
Stanje, 31. decembra 2014.	(2.423)
Neotpisana vrijednost na dan 31. decembar 2014.	259
	-
	Ukupno
Nabavna vrijednost	
Stanje, 1. januara 2015.	2.682
Nabavke	6
Stanje, 31. decembra 2015.	2.688
Ispravka vrijednosti	
Stanje, 1. januara 2015.	(2.423)
Amortizacija	(71)
Stanje, 31. decembra 2015.	(2.494)
Neotpisana vrijednost na dan 31. decembar 2015.	194

Na dan 31. decembra 2015. godine, nematerijalna ulaganja u iznosu od 194 EUR se odnose na prava korišćenja licenci za softvere.

19. OSTALA FINANSIJSKA POTRAŽIVANJA I OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA**a) Ostala finansijska potraživanja**

	<u>31. decembar 2015.</u>	<u>31. decembar 2014.</u>
Dati avansi	1	18
Potraživanja po naknadama na kredite	30	22
Potraživanja po naknadama po vanbilasnim poslovima	17	110
Potraživanja po naknadama u platnom prometu	375	288
Naknade za porodijsko odsudstvo / bolovanje koje se potražuju od države	295	216
Privremeni račun	7	161
Ostala potraživanja	<u>429</u>	<u>88</u>
	1.154	903
Minus: Rezerve za potencijalne gubitke na ostalu aktivu: naknade	<u>(115)</u>	<u>(189)</u>
	1.039	714

b) Ostala poslovna potraživanja

	<u>31. decembar 2015.</u>	<u>31. decembar 2014.</u>
Unaprijed plaćeni troškovi:		
zakupnine	376	551
stečena aktiva	<u>136</u>	<u>11.396</u>
	512	11.947

c) Stečena aktiva

Na dan 31. decembra 2015. godine, Banka ima stečenu aktivu u iznosu od EUR 136 (31. decembra 2014. godine: EUR 11.396).

Aktiva je stečena u postupcima vanskudskih prodaja, radi namirenja neizmirenih potraživanja po kreditima Banke kao hipotekarnog povjerioca.

	<u>31. decembar 2015.</u>	<u>31. decembar 2014.</u>
Nekretnine	<u>136</u>	<u>11.396</u>
	136	11.396

Stečena aktiva Banke je najvećim dijelom stečena po osnovu naplate spornih potraživanja klijenata koji su u portfolio Banke imali izloženosti obezbijedene nepokretnostima. U nekim slučajevima namirena su cjelokupna potraživanja, dok je u određenom broju slučajeva, vrijednost stečene aktive bila niža od ukupnih potraživanja od klijenta. U skladu sa važećim odlukama CBCG, koje se tiču kreditnog rizika, zbog velikog kašnjenja u otplati, razlika između iznosa potraživanja i vrijednosti stečene je otpisana i vodi se vanbilasno (Napomena 26).

19.OSTALA AKTIVA (nastavak)

c)Stečena aktiva (nastavak)

U toku 2015 godine je doslo do znacajnih promjena vezanih za iznos stecene aktive.Znatan dio stecene aktive (iznos je 2.867 Eur) je obezvrijedjen u skladu sa MRS 36 i MRS 37, paragrafi 31 do 35. Naime, Banka je izvršila obezvrijeđivanje stečene aktive koja se nalazi u knjigama Banke, jer za iste jos uvijek nije imala upisano pravo svojine niti pravo državine,kao ni List nepokretnosti kao dokaz prava svojine.

Ova cinjenica je posljedica postojanja pravnih sporova gdje je procjena ishoda takva da nije skoro sigurno da ce pravni spor biti dobijen (paragraph 33, MRS 37) i gdje pravni sporovi traju više od 3 (tri) godine.

Osim ovog dogadjaja, doslo je i do reklasifikacije stecene aktive koja se vodila u skladu sa MRS2-Zalihe na sredstva namijenjena prodaji u skladu sa MSFI5 (iznos je 8.160)

d)Sredstva namijenjena prodaji

Na dan 31.12.2015 godine stanje ove bilansne pozicije je iznosilo 8.160 Eur. Ovo stanje je posljedica cinjenice sto je u 2015 godini doslo do reklasifikacije bilansne pozicije Stecena aktiva , koja se inace vodi u skladu sa MRS 2-Zalihe , na Sredstva namijenjena prodaji a sve u skladu sa MSFI-5

Inace, na dan reklasifikacije, neto knjigovodstvena vrijednost ove aktive je iznosila 8.479 Eur i ista je svedena na 8.160, tj. prodajnu vrijednost koja je vec ugovorena sa Hetom i bila je poznata u trenutku reklasifikacije, a sve u skladu sa paragrafom 15, MSFI5.Tom prilikom je identifikovan gubitak od 319 Eur.

Bitna napomena je da su ova sredstva namijenjena prodaji i prodana sredinom marta 2016 godine u transakciji sa Hetom za iznos od 8.160 koliko je bila i vrijednost po kojoj su knjizena ova sredstva namijenjena prodaji.

20. DEPOZITI

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Depoziti po vidjenju:		
Privredna društva koja se bave finansijskom djelatnošću, rezidenti	565	719
Privredna društva u državnom vlasništvu	278	285
Privredna društva u privatnom vlasništvu	16.724	10.467
Preduzetnici	1.941	616
Javne službe jedinica lokalne samouprave	59	43
Privredna društva, nerezidenti	95	109
Vlada Crne Gore	28	32
Jedinice lokalne samouprave	116	515
Drugi korisnici sredstava u Budžetu Crne Gore	123	32
Državni fondovi	16	108
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	140	286
Nevladine i druge neprofitne organizacije, nerezidenti	18	8
Fizička lica, rezidenti	14.507	11.672
Fizička lica, nerezidenti	5.117	4.343
Ukupno depoziti po vidjenju	39.727	29.235
Kratkoročni depoziti:		
Privredna društva koja se bave finansijskom djelatnošću, rezidenti	-	3.572
Privredna društva u privatnom vlasništvu	461	5.262
Preduzetnici	16	16
Javne službe jedinica lokalne samouprave	-	30
Drugi korisnici sredstava u Budžetu Crne Gore	-	270
Državni fondovi	-	1.600
Nevladine i druge neprofitne organizacije, nerezidenti	-	70
Fizička lica, rezidenti	8.510	13.866
Fizička lica, nerezidenti	2.551	3.815
Ukupno kratkoročni depoziti	11.538	28.431
Dugoročni depoziti:		
Privredna društva koja se bave finansijskom djelatnošću, rezidenti	2.461	256
Privredna društva u državnom vlasništvu	10.000	-
Privredna društva u privatnom vlasništvu	4.401	2.739
Preduzetnici	16	-
Vlada Crne Gore	1.783	1.793
Drugi korisnici sredstava u Budžetu Crne Gore	200	1.200
Fizička lica, rezidenti	40.912	40.742
Fizička lica, nerezidenti	16.365	16.456
Ukupno dugoročni depoziti	76.138	63.186
Sredstva na escrow računima:		
Privredna društva u privatnom vlasništvu	-	-
Ukupno depoziti	127.403	120.853
Obaveze za kamatu	38	26
Razgraničena kamata po depozitima	967	1.449
Ukupno depoziti klijenata	128.408	122.328

20. DEPOZITI (nastavak)

Depoziti stanovništva po viđenju u EUR su deponovani po kamatnoj stopi od 0,01% po transakcionim računima do 0,05% na a vista štednim računima i to na godišnjem nivou. Depoziti stanovništva po viđenju u stranoj valuti su deponovani u zavisnosti od valute po kamatnoj stopi od 0,001% za CHF do 0,01% na godišnjem nivou za USD i GBP valutu.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz po kamatnoj stopu od 0,15% do 2,90% godišnje (do 12 mjeseci ročnosti), odnosno od 2,30% do 3,10% (za ročnost od 13 i do 36 mjeseci) na godišnjem nivou u zavisnosti od deponovanog iznosa.

Kratkoročni depoziti preduzeća u EUR-ima su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 1,25% do 3,50% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročenja. Dugoročni depoziti preduzeća u EUR-ima su deponovani uz kamatnu stopu od 1,95% do 4,30% (prosjeak 2,66%) na godišnjem nivou.

Kratkoročni depoziti preduzeća u EUR-ima koji su kolaterali – deponovani su po kamatnim stopama u rasponu od 0% do 0,50% (prosjeak 0,25%) na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročenja. Dugoročni depoziti preduzeća u EUR-ima koji su kolaterali – deponovani su uz kamatnu stopu od 0,00% do 4,50% (prosjeak 1,77%) na godišnjem nivou.

21. OBAVEZE ZA POZAJMLJENA SREDSTVA**a) Pozajmljena sredstva od banaka**

		31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Obaveze po kratkoročnim kreditima:			
Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	EUR	1.067	-
Ukupno		1.067	-
Obaveze po dugoročnim kreditima:			
Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	EUR	20.528	17.087
	CHF	22.591	30.793
Ukupno		43.119	47.880
Razgraničena kamata		2	-
Ukupno pozajmljena sredstva od banaka		44.188	47.880

b) Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata

		31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Obaveze po kratkoročnim kreditima:			
Tekuća dospjeća po dugoročnim kreditima	EUR	425	179
Ukupno		425	179
Obaveze po dugoročnim kreditima:			
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	EUR	4.352	4.715
Evropska Investiciona banka	EUR	8.505	11.535
Ukupno		12.857	16.250
Razgraničene naknade po kreditima		49	64
Ukupno pozajmljena sredstva od ostalih klijenata		13.331	16.493

21. OBAVEZE ZA POZAJMLJENA SREDSTVA (nastavak)

Na dan 31. decembra 2015. godine, obaveze po dugoročnim kreditima u iznosu od EUR 4.776 se odnose na kreditne linije od Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore, koji dospijevaju u periodu od 31.01. 2016. do 31.12.2025. godine, uz kamatnu stopu od 1,0% do 5%. Tekuća dospijeca po dugoročnim kreditima su u ukupnom iznosu 425 EUR . Obaveze u iznosu od EUR 8.506 odnose se na kreditne linije od Evropske investicione banke, koje dospijevaju u periodu od oktobra 2016. do jula 2022. godine, uz kamatnu stopu od 1,11% do 3,37% na godišnjem nivou.

Primljeni krediti od Hypo Group Alpe Adria u iznosu od EUR 44.185 su uzeti na period od dvije do deset godina uz kamatnu stopu u visini EURIBOR-a ili LIBOR-a, uvećanih za prosječno 2,1% na godišnjem nivou, s tim da ukupna kamatna stopa ne može biti niža od ugovorene marže. Primljeni krediti od Hypo Group Alpe Adria dospijevaju do kraja 2017. godine.

22. REZERVE

Trenutno stanje obaveza Banke po osnovu rezervisanja iznosi 7.239 EUR. Od toga na proces konverzije po osnovu CHF kredita, stanje rezervisanja na dan 31.12.2015 godine iznosi 5.243 EUR. On je posljedica cinjenice sto je u septembru mjesecu doslo do izdvajanja rezervacija po osnovu konverzije CHF kredita I to u inicijalnom iznosu od 8.750 EUR.

Nakon tog trenutka pa sve do 31.12.2015 tekao je sam proces konverzije CHF kredita koje su vrsene izmedju klijenata i Banke. Kao posljedica te cinjenice, doslo je do umanjnja rezervisanja za iznos od 3.507 EUR koji je i doveo preostale obaveze po osnovu rezervisanja na dan 31.12.2015 u iznosu od 5.243 EUR.

Slicna logika je vezana i za stanje rezervisanja po osnovu prijevremenog povracaja ref. linija gdje je u septembru 2015 doslo do priznavanja 1.263 EUR rezervisanja a zatim je usljed izmirenja obracunatih breakage fee od strane maticne Banke usljed prijevremenog povraca CHF ref. linija doslo do umanjnja ove bilansne pozicije na stanje na 31.12.2015 u iznosu od 849 EUR.

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Rezerve za gubitke po vanbilansnoj aktivi	228	74
Rezervisanja za sudske sporove (MRS 37)	3	-
Rezervisanja za stetne ugovore (MRS 37)	644	-
Rezervisanja za prijevremeni povr. REF. linija	849	-
Rezervisanja za CHF gubitke pri konverziji	5.243	-
Rezervisanja za otpremnine (MRS 37)	272	-
Rezervisanja za beneficije zaposlenih (MRS 19)	-	91
	7.239	165

23. OSTALE OBAVEZE

	<u>31. decembar 2015.</u>	<u>31. decembar 2014.</u>
Dobavljači	378	235
Razgraničeni troškovi zakupa		808
Ukalkulisani troškovi za otpremnine	92	74
Ostali ukalkulisani troškovi	458	657
Obaveze za poreze	145	87
Unaprijed izvršene uplate komitenata po primljenim kreditima	33	757
Ostali prolazni računi	856	(95)
Primljeni avansi	94	113
	<u>2.056</u>	<u>2.636</u>

24. AKCIJSKI KAPITAL

Na dan 31. decembra 2015. godine akcijski kapital Banke čini 124.100 običnih akcija nominalne vrijednosti EUR 1. Zakon o bankama (Sl. list CG 17/08, 44/10 i 40/11) definiše minimalni novčani iznos osnivačkog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5.000. Na dan 31. decembra 2015. godine novčani kapital Banke je usaglašen sa propisanim minimumom.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine je sljedeća:

Naziv akcionara	2015.			2014.		
	<u>Broj akcija</u>	<u>U EUR</u>	<u>% učešća</u>	<u>Broj akcija</u>	<u>U EUR</u>	<u>% učešća</u>
Hypo Alpe-Adria- Bank International AG, Klagenfurt	124.100	124.100	100,00	117.000	117.000	100,00
	<u>124.100</u>	<u>124.100</u>	<u>100,00</u>	<u>117.000</u>	<u>117.000</u>	<u>100,00</u>

U decembru 2015. godine je izvršena dokapitalizacija akcijskog kapitala, činjenicom da je Banka emitovala 7.100 akcija po nominalnoj vrijednosti od 1.000,00 Eur po akciji, a koje su kupljene od strane postojećeg vlasnika, čime je povećan akcijski kapital sa 117.000 EUR na 124.100 EUR.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je na dan 31. decembra 2015. godine obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala na nivou od 10% sopstvenih sredstava banke. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Na dan 31. decembra 2015. godine, prema obračunima Banke, pokazatelj zbira velikih izloženosti i pokazatelj velike izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica su ispod zakonom propisanog maksimuma od 800% sopstvenih sredstava Banke.

24. AKCIJSKI KAPITAL (nastavak)

Na dan 31. decembra 2015. godine, Banka nije imala izloženost prema grupi povezanih lica veću od 25% sopstvenih sredstava Banke. Pokazatelj ukupne izloženosti prema licima povezanim sa Bankom je ispod zakonom propisanog maksimuma od 200% sopstvenih sredstava Banke. Pokazatelj izloženosti prema licu koje je član Odbora direktora, Odbora za reviziju ili je Izvršni direktor, za 2015. godinu ne prelazi maksimum propisan Zakonom (2% od sopstvenih sredstava), dok izloženost prema zaposlenom u jednom slučaju prelazi Zakonom propisani maksimum od 1% od sopstvenih sredstava i iznosi 1,36%.

Koeficijent solventnosti, izračunat od strane Banke na osnovu važeće regulative CBCG, na 31. decembar 2015. godine iznosio 12,74% (na 31. decembar 2014. godine: 21,33%).

Osnovna zarada/(gubitak) po akciji

	Period završen 31. decembra	
	2015.	2014.
Gubitak / dobitak Banke (hilj. EUR)	(21.654)	(1.941)
Ponderisani broj akcija	124.100	117.000
Osnovni gubitak / dobitak po akciji (EUR)	(174,49)	(16,59)

25. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	<u>31. decembar</u> <u>2015.</u>	<u>31. decembar</u> <u>2014.</u>
Garancije, jemstva i preuzete neopozive obaveze:		
Izdane garancije:		
- plative	4.163	3.419
- činidbene	1.635	1.818
- ostale (carinske)	3.437	1.276
Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	37	56
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene odobrene kredite	<u>9.753</u>	<u>5.759</u>
Ukupno preuzete i potencijalne obaveze	<u>19.025</u>	<u>12.328</u>
Druge vanbilansne pozicije:		
primljene garancije od drugih banaka	981	793
sredstva obezbjeđenja	319.056	313.615
ostale vanbilansne stavke	<u>102</u>	<u>130</u>
	<u>339.164</u>	<u>326.866</u>
	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Druge vanbilansne pozicije:		
otpisani krediti	4.253	-
otpisana i suspendovana kamata	1.178	-
Stečena aktiva – potencijalna imovina	<u>2.867</u>	<u>-</u>

Garancije su date klijentima Banke za izmirenje obaveza po osnovu uzetih kredita i izvršenja ugovorenog posla.

Na dan 31. decembra 2015. godine, Banka je procijenila rezervu za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama u iznosu od EUR 228 hiljada (31. decembra 2014. godine: EUR 74 hiljada). Ova rezerva je iskazana kao obaveza u bilansu stanja (Napomena 22). Nije bilo obaveza po terminskim deviznim poslovima na dan 31. decembra 2015. godine.

Na dan 31. decembra 2015. godine, Banka je u vanbilansu imala aktivu koja u skladu sa MRS37, 31-35 nije zadovoljava uslov da bude priznata kao bilansna imovina, ali je u skladu MRS 37, paragraf 89 u obavezi da ih objelodani

	<u>31. decembar</u> <u>2015.</u>	<u>31. decembar</u> <u>2014.</u>
Vrijednost sredstava obezbjeđenja za otpisanu aktivu	<u>2.867</u>	<u>2.768</u>

26. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Banka obavlja brojne transakcije sa povezanim licima u toku svog redovnog poslovanja. Povezana lica su: matična banka, druga pravna lica koja su članovi Hypo Group Alpe Adria, kao i ključno rukovodstvo Banke. Transakcije uključuju plasmane, depozite, transakcije u stranoj valuti i lična primanja članova Uprave i lica sa zaključenim individualnim ugovorima u Banci.

Obim transakcija sa povezanim licima, stanje sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine i odnosni rashodi i prihodi u bilansu uspjeha prikazani su u sljedećim tabelama:

a) potraživanja

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Korespodentni računi kod inostranih banaka:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank DD, Zagreb	370	183
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	71	312
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	13.397	9.015
- Hypo Alpe-Adria-Bank D.D., Mostar	25	20
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Banja Luka	25	-
	13.888	9.530
Potraživanja po kreditnim karticama:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	2	-
	2	-
Ostala finansijska potraživanja:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank D.D., Mostar	-	1
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	-	1
	-	2
Ukupno potraživanja	13.890	9.532

b) obaveze

Pozajmljena sredstva od banaka:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	44.185	47.858
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	-	22
Razgraničena kamata:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	2	-
	44.187	47.880
Rezervisanja za REF linije		
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	849	-
	849	-

26. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)**Ostale obaveze:**

- Hypo Alpe-Adria-Bank DD, Zagreb	76	69
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	2	-
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Banja Luka	2	1
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	33	-
- Hypo Alpe-Adria-Bank D.D., Mostar	3	1
	<u>116</u>	<u>71</u>

Ukupno obaveze**45.152****47.951****Obaveze, neto****(31.262)****(38.419)****c) prihodi i rashodi****2015.****2014.****Prihodi od kamata:**

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	1	13
	<u>1</u>	<u>13</u>

Prihodi od naknada i provizija:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	-	12
- Hypo Alpe-Adria-Bank DD, Zagreb	19	-
	<u>19</u>	<u>12</u>

Ukupno prihodi**20****25**

26. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)**Rashodi****Rashodi kamata:**

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	(939)	(1.154)
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	-	(58)
	(939)	(1.212)

Rashodi naknada i provizija:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	(41)	(55)
- Hypo Alpe-Adria-Bank DD, Zagreb	(80)	-
- Hypo Alpe-Adria-Bank D.D., Mostar	(15)	-
	(136)	(55)

Troškovi rezervisanja:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	(1.264)	-
	(1.264)	-

Opšti i administrativni troškovi:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	(296)	(31)
- Hypo Alpe-Adria-Bank DD, Zagreb	(87)	(38)
- Hypo Alpe-Adria-Bank D.D., Mostar	(19)	-
	(402)	(69)

Ostali rashodi:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	(114)	-
	(114)	-

Ukupno rashodi

	(2.855)	(1.336)
--	----------------	----------------

Rashodi, neto

	(2.835)	(1.311)
--	----------------	----------------

26. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)**d) Vanbilans**

	<u>31. decembar 2015.</u>	<u>31. decembar 2014.</u>
Primljene garancije		
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	-	-
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	60	140
	<u>60</u>	<u>140</u>
	<u>31. decembar 2015.</u>	<u>31. decembar 2014.</u>
Date garancije:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	50	-
	<u>50</u>	<u>-</u>

Na dan 31. decembra 2015. godine, krediti zaposlenima iznose EUR 5.889 uključujući i izloženost po kartičnim proizvodima i lizingu (31. decembra 2014. godine: EUR 6.074). Krediti se najvećim dijelom odnose na stambene kredite sa prosječnom kamatnom stopom od 9% na godišnjem nivou (31. decembra 2014. godine: 3,29%). Gotovinski krediti zaposlenima su u 2015. godini odobravani po kamatnoj stopi od 5,28% do 10,99%

Ukupan iznos bruto naknada, koje obuhvataju zarade i naknade zarada isplaćene tokom 2015. godine licima sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima (Uprava Banke i direktori sektora i odjeljenja Banke) iznosi EUR 941 (2014. godine: EUR 941 hiljadu).

27. PREUZETE I POTENCIJALNE OBAVEZE

Banka je tužena strana u pojedinim sudskim sporovima. Inace, potencijalne obaveze su definsane MRS 37 i u skladu sa tim cinjenicama ce u napomeni 30 biti data kratka specifikacija sudskih sporova.

28. SUDSKI SPOROVI***Pasivni postupci***

Broj sudskih sporova pokrenutih protiv Banke na dan 31. decembar 2015 je 82. Broj postupaka protiv Banke pokrenutih od strane fizičkih lica je 65, a od strane pravnih lica je 17. Predmet spora u većini predmeta su: poništavanje ugovora o hipoteci, poništavanje ugovora o kreditu, utvrđivanje prava vlasništva, i sl. Ukupna vrijednost sporova, u zavisnosti od mjesta pokretanja postupka ili valute u kojoj je odobren kredit, je EUR 31.874 hiljada. Banka očekuje uspjeh u sporu u većini predmeta.

Vazno je napomenuti da je u skladu sa paragrafom 15 i 16 MRS 37 izvršeno rezervisanje za sudske sporove samo za jedan predmet i to u iznosu od 3 EUR.

28. SUDSKI SPOROVI (nastavak)

Aktivni postupci

Broj postupaka koje je Banka pokrenula do 31. decembra 2015. godine je 176 protiv fizičkih lica i 21 protiv malih i srednjih preduzeća (MSP). Predmet spora u većini predmeta pokrenutih protiv fizičkih lica i malih i srednjih preduzeća je namirenje duga nastalog po osnovu neplaćanja obaveza po kreditu, putem: tužbe, predloga za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave kroz prodaju nepokretnosti, blokadom računa pravnog lica, koje je dalo mjenicu i mjenično ovlašćenje kao obezbjeđenje kredita fizičkog lica, sudskim izvršenjem blokade zarade klijenta i/ili žiranata, a na osnovu administrativne zabrane i slično. Ukupna vrijednost ovih sporova na dan 31.12.2015. godine je EUR 2.664 hiljada.

Broj sudskih sporova koje za Banku vode advokatske kancelarije na 31. decembar 2015. godine je 87, dok ostale sudske poslove vodi Banka. Ukupna vrijednost sporova koje vode advokatske kancelarije, za fizička lica i mala i srednja preduzeća, je EUR 2.880 hiljada.

Banka očekuje uspjeh u svim postupcima koje je pokrenula protiv fizičkih i MSP lica i naplatu u iznosu od 70% ukupne izloženosti.

Ukupna vrijednost sudskih sporova pokrenutih protiv fizičkih lica, s obzirom na je valutu u kojoj je odobren kredit je sljedeća: CHF 2.298 hiljada i EUR 5.416 hiljada.

Banka učestvuje kao povjerilac u izvršnim predmetima naplate potraživanja na imovini dužnika, za 49 klijenta (od čega MSP: 11), čija izloženost na dan 31.12.2015. godine iznosi EUR 652 hiljade. Banka očekuje naplatu u iznosu od 70% ukupne izloženosti.

Banka je kao povjerilac započela postupak vansudske prodaje nepokretnosti za 61 klijenta čija izloženost na dan 31.12.2015 iznosi EUR 1.922 hiljade.

29. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Nakon 31.12.2015 godine je doslo do događaja koje je obavezuje napomenuti. Naime, doslo je do prodaje stecene aktive koja je u skladu sa MSFI 5 reklasifikovana na sredstva namijenjena prodaji. Transakcija je obavljena u martu 2016 godine i iznosila je 8.160 Eur.

Inace, na dan reklasifikacije, neto knjigovodstvena vrijednost ove aktive je iznosila 8.479 EUR i ista je svedena na 8.160 EUR, tj. prodajnu vrijednost koja je vec ugovorena sa Hetom i bila je poznata u trenutku reklasifikacije, a sve u skladu sa paragrafom 15, MSFI5. Tom prilikom je identifikovan gubitak od 319 EUR. Ukupan broj stavki nekretnina koje su bile predmet prodaje u procesu brush-a je bio 23.

Sto se tice kreditnih potrazivanja, za proces brush su izdvojena kreditna potrazivanja cija je knjigovodstvena vrijednost u trenutku prodaje bila 7.627 EUR. U istoj transakciji je izvršena prodaja i kreditnih potrazivanja i iznosila je 7.624 EUR. Ukupan broj kreditnih linija koji su bili predmet Brush procesa je iznosio 39.

Sto se tice adekvatnosti kapitala, ona je znacajno poboljsana nakon zavrsetka ova dva seta transakcija. Naime, u februaru 2016 godine adekvatnost kapitala je iznosila 11,97% dok je u martu 2016 nakon izvršene transakcije doslo do povecanja stepena adekvatnosti kapitala na 15,22 %

Ova sredstva su iskoriscena za povracaj ref. linija I to

-EUR 3.746.686,48 dospijece 17.6.2016

-EUR 4.173.090,99 dospijece 14.6.2017

-EUR 1.066.948,03 dospijece 30.9.2017

-EUR 1.000.000,00 dospijece 4.10.2017

-EUR 2.466.162,10 dospijece 30.9.2017

-EUR 2.648.966,45 dospijece 30.9.2017

-EUR 1.890.531,35 dospijece 30.9.2017 djelimicno, za iznos EUR 682.376,83, tj zatvorena je u cjelosti, a uzeta nova 10.3.2016 u iznosu od EUR 1.208.154,52 sa rokom dospijeca 30.9.2017

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2015. GODINE

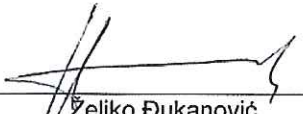
(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

30. POKAZATELJI PROPISANI ZAKONOM O BANKAMA I OSTALIM PODZAKONSKIM AKTIMA CBCG

Pokazatelji poslovanja	Propisani	Ostvareno na dan	
		31. decembra	
		2015	2014
Kapital	Minimalni iznos osnivačkog kapitala EUR 5 miliona	30.797	31.767
Koeficijent solventnosti	Minimum 10%	12,74%	21,33%
Ukupni iznos sopstvenih akcija i drugih elemenata sopstvenih sredstava stecenih od strane Banke	Max 5% sopstvenih sredstava Banke	-	-
Ukupna izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	Maksimum 25% sopstvenih sredstava Banke	22,78%	12,67%
Zbir svih velikih izloženosti Banke	Maksimum 800% sopstvenih sredstava Banke	150,30%	46%
Ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa bankom	Maksimum 200% sopstvenih sredstava Banke	38,41%	19,76%
Ukupna izloženost prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor	Maksimum 2% sopstvenih sredstava Banke	-	-
Ukupna izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom lica koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor	Maksimum 10% sopstvenih sredstava Banke	-	-
Ukupna izloženost prema zaposlenom	Maksimum 1% sopstvenih sredstava Banke	1,36%	0,65%
Ukupna izloženost prema akcionarima koji nema kvalifikovano učešće u banci	Maksimum 10% sopstvenih sredstava Banke	-	-
Ukupna izloženost prema akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara	Maksimum 20% sopstvenih sredstava Banke	-	-
Ukupna izloženost prema pravnim licima koja kontroliše lice koje kontroliše i banku	Maksimum 20% sopstvenih sredstava Banke	-	-
Ukupna izloženost prema pravnim licima koje kontroliše banka	Maksimum 20% sopstvenih sredstava Banke	-	-
Pokazatelj minimalne likvidnosti	0,9 na dnevnom nivou/1 na dekadnom nivou	4,21	4,81
Devizni rizik – neto otvorena pozicija za pojedinačnu valutu	15% osnovnog kapitala banka	-	-
Devizni rizik – neto otvorena pozicija za sve valute	20% osnovnog kapitala Banke	8,31%	0,15%
Ukupna ulaganja banke u nepokretnosti i osnovna sredstva	Maksimum 40% sopstvenih sredstava banke	31,39%	7,21%

Podgorica, 18. maj 2016. godine

 Christoph Schoen
 Glavni izvršni direktor

 Željko Đukanović
 Izvršni direktor za poslove
 upravljanja rizicima i poslove
 podrške poslovanju

 Branko Zogović
 Direktor Odjeljenja za
 računovodstvo i izvještavanje